№ 3 (59), 2021 р.

ЛІСИ Чернігівщини

Часопис Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства

Його літа, як молоді ліси,
прагнуть до сонця й висоти...

Стор. 46

19 вересня – День працівника лісу

Вітаємо!

Шановні лісівники Придесення, дорогі земляки!

З глибокою повагою звертаюся сьогодні до вас – усіх тих, хто свою життєву енергію, час і душу постійно віддає лісівничій справі, береже, захищає і примножує лісові багатства рідного Сіверського краю. Саме вам висловлюю свою палку подяку і найсердечніші вітання з нашим професійним святом – Днем працівників лісу!

Наша галузь – одна з тих в Україні, яка робить стабільний і вагомий внесок в її економіку. Засвідчуючи високий потенціал і широкі перспективи розвитку, галузь, тим не менше, потребує енергійного реформування для кардинального збільшення рівня лісистості як в масштабах держави, так і нашої рідної Чернігівщини.

До енергійнішого реформування галузі нас, українських лісівників, безумовно, спонукають і європейські орієнтири держави, і очевидні переваги європейського лісогосподарювання у відновленні лісів, комплексних підходах в збереженні і захисті довкілля. Пишаюся тим, що в згуртованій родині лісівників Чернігівщини, вихованцем котрої вважаю і себе, кожний із нас пам'ятає своє високе покликання – залишити нащадкам облагороджену лісами землю!

Особливо важливо це усвідомлювати чернігівським лісівникам зараз, коли державній лісогосподарській і координаційній структурі виповнюється сторіччя від початку утворення.

На рубежі двох століть – двадцятих років минулого і нинішніх двадцятих, вже двадцять першого століття, колишньому губернському лісовому управлінню і нинішньому ЧОУЛМГ для порятунку фауни і флори Полісся доводилося і доводиться тепер вирішувати одну й ту ж невідкладну проблему природного заліснення земель, непридатних для сільгоспвиробництва, а також збереження і захисту самосійних лісів. Саме це дасть змогу збільшити лісистість в Україні.

Для успішної і практичної реалізації цієї надважливої справи велику надію покладаю на об'єднані професійні зусилля лісничих лісництв і майстрів лісу, котрі перебувають на самому вістрі всіх нинішніх лісових проблем, на передовій лінії боротьби за гідне майбутнє лісів Придесення.

Найтепліші вам вітання, шановні майстри лісу і лісничі лісництв, у День працівників лісу!

Мудреці минулого наголошували, що найкращою мотивацією для гідного відзначення свята має слугувати вимогливий аналіз зробленого і чітке визначення перспектив для майбутнього розвитку.

Мобілізуючи ініціативу, творчий пошук кожного перевести в площину практичної діяльності держлісгоспів і лісництв усі наявні резерви, щоб рік тридцятиліття незалежності України невідворотно став роком результативних реформ її лісової галузі!

Зі святом, шановні колеги і земляки, з Днем працівників лісу!

Юрій БОЛОХОВЕЦЬ,
голова Державного агентства лісових ресурсів України

Шановні працівники і ветерани лісового господарства Сіверського краю, юні помічники, вихованці учнівських лісництв і їхні наставники!

Знаменно, що саме у світлу пору золотої осені приходить у трудові колективи і наші родини професійне свято – День працівників лісу. Це свято об'єднує людей, відданих обраній професії, рідній природі, усіх, хто до глибини серця вболіває за нинішню і майбутню долю зеленого скарбу Чернігівщини – її лісів, успішний розвиток галузі.

Сердечно вітаю вас, дорогі однодумці і побратими, з нашим професійним святом і щиро бажаю кожному доброго здоров'я, невтомності в праці, нев'янучого натхнення в творчих пошуках задля підвищення рівня ефективності лісогосподарювання, а також злагоди в родинах і мирного неба над рідною Україною!

Пережитий лісівниками Чернігівщини рік був нелегким, тим не менше, він позначений сумлінною працею та вагомими здобутками на всіх напрямках лісовідновлення і лісокористування, енергійним пошуком шляхів реформування галузі, підвищення рівня лісистості краю за рахунок захисту самосійних лісів і заліснення земель, непридатних для сільгоспвиробництва.

Від імені керівництва обласного управління висловлюю за це заслужену подяку всім трудовим колективам державних лісогосподарських підприємств, очільникам територіальних громад, ветеранам лісівничої галузі, членам учнівських лісництв – активним учасникам Всеукраїнської акції «Створюємо ліси разом» та інших, які сприяють успішному заліснению країни і нашого Придесення!

Нинішнього року працівники державних лісогосподарських підприємств Чернігівщини відзначатимуть особливу дату – сторіччя від утворення державної управлінської і координаційної структури лісовою галуззю Чернігівщини. Шлях від губернського лісового управління до нинішнього ЧОУЛМГ вивів лісове господарство регіону не лише на новий рівень лісогосподарювання, а й завжди забезпечував вагомий внесок в економіку і соціальну сферу краю.

Дорогі працівники лісової галузі Придесення! У рік, ознаменований 30-річчям незалежності України, уклінно дякую тим лісівникам, котрі брали участь у бойових діях на Сході України, родинам мужніх воїнів, котрі сьогодні виконують священний обов'язок захисників Вітчизни, і запевняю, що працівники лісівничої галузі і надалі надаватимуть вагому допомогу Збройним силам України, аби гартувалася і зміцнювалася їхня обороноздатність із захисту суверенності і цілісності рідної держави, мирної праці її громадян.

Зі святом, з Днем працівників лісу, шановні колеги!

Сергій АНІЩЕНКО,
начальник Чернігівського ОУЛМГ

ЛІСИ Чернігівщини

Часопис Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства, обласного товариства лісівників

№ 3 (59), 2021 р.

У номері:

Підсумки
Перше півріччя: усі державні лісогосподарські підприємства спрацювали прибутково і ефективно 4
Вітаємо!
Вадим Фесюн – заступник начальника, головний лісничий Чернігівського ОУЛМГ 5
Щедрий серпень Наталії Силки 5
Розвиток
Два новосілля в Остерському військовому лісгоспі 6-7
Актуально
Самосійним лісам – невідкладний громадський, лісогосподарський і правовий захист! 8-9
Нарада
Збільшимо лісистість Чернігівщини! 10
Співпраця
Землі запасу – під заліснення, самосійні ліси – під опіку громад або лісгоспів 11
Проблема
Вберегти ліси України і Придесення від хвороб та масового всихання 12-13
Колегія
Висока вимогливість – запорука успішного лісогосподарювання 14-15
Догляд
Формування новорічних красунь 15
Навчання
Відпрацювали спільні дії щодо гасіння масштабних лісових пожеж 16
Лісовпорядкування
Надійний фундамент якісного господарювання 17
У державному агентстві лісових ресурсів України
Невідкладно посилювати захист лісу від хвороб і шкідників 18-19
Навчання
Провели колективне тренування 19
На часі
Лісовпорядкування – справа важлива 20
Добрянський лісгосп вже визначився з проведенням базового лісовпорядкування 20
Щойно з друку
Подарунок від науковців 21
У мисливських господарствах
Розпочався сезон полювання на пернату дичину 21
Наші ювілеї
Легендарний і славний шлях лісгоспу 22-24
Вітаємо!
Життєва доля, лісом повінчана 25
Чернігівських лісівників нагородили до Дня конституції України 25
В учнівських лісництвах
Енергійний крок до професії лісівника 26
Наші герої
Його покликання – служити державі і лісу 27
Уряд підтримав лісівників
Зменшено відсоток відрахування до бюджету частини чистого прибутку 27
Трудове суперництво
На Чернігівщині відбулися традиційні обласні змагання вальників лісу 28-31
Спорт
Змагання об'єднали лісівників, мисливців та спортсменів 32-33
Свято
Виставка до 30-річчя Незалежності України 34
До 100-річчя утворення Чернігівського ОУЛМГ
На перехресті двох віків 35-45
Наш ювіляр
Його літа, як молоді ліси, прагнуть до сонця й висоти... 46
Юннати 80-х років
Десятиліття творчого пошуку і перемог 47
Довкілля
Ліси Придесення – батьківщина української рекреації 48

Видали: Чернігівське обласне управління лісового та мисливського господарства, обласне товариство лісівників.
Шеф-редактор Олександр ЖУК.
Відповідальний за випуск — Микола Тищенко.
Адреса редакції:
м. Чернігів, вул. П'ятницька, 8.
www. chernigivlis.com.ua

Віддруковано ТОВ «Домінант»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ДК №3992 від 25.02.2011 р.
E-mail: dominant@ukr.net
Наклад 1100 прим.

Перше півріччя: усі державні лісогосподарські підприємства спрацювали прибутково і ефективно

Відбулося засідання колегії Чернігівського ОУЛМГ, на якому всебічно проаналізовано підсумки господарсько-фінансової діяльності державних лісогосподарських підприємств за перше півріччя цього року.

З доповіддю на засіданні виступила начальник відділу економіки та фінансів Наталія Курись.

Вона, зокрема, зазначила, що державними підприємствами лісового господарства управління за перше півріччя створено 1696,5 гектара лісових насаджень. Це 123 відсотки завдання, в тому числі 33,9 гектара захисних лісових насаджень, тобто нових лісів – 113 відсотків завдання.

План посіву розсадників виконаний на 112 відсотків (8,54 гектара).

Реалізовано садивного матеріалу на 824,1 тисячі гривень, у тому числі для озеленення населених пунктів і садиб – на 537,8 тисячі гривень.

Заготовлено 1041,9 кілограма насіння деревних та чагарникових порід. Завдання значно перевиконане, в тому числі і із заготівлі насіння хвойних порід, якого заготовлено більше тонни. Таким чином завдання виконано на 161 відсоток.

Доповідачка зосередила увагу присутніх на агротехнічних заходах лісогосподарювання. Обробіток ґрунту під створення лісових культур на зрубах проведено на 1186,5 гектара – 161 відсоток завдання. А на прийнятих землях – на 33,9 гектара, що також більше від завдання.

Доповнили зруби лісовими культурами на 1356,4 гектара – 135 відсотків завдання, а захисні лісові насадження – на 30 гектарах.

Догляд за лісовими культурами на зрубах проведено більше ніж на двох тисячах гектарів. Це 160 відсотків завдання. Догляд за захисними лісовими насадженнями проведено на 26,2 гектарах. З виконанням і цього завдання всі держлісгоспи також впоралися.

У першому півріччі держлісгоспи провели рубки формування та оздоровлення лісів майже на шести тисячах гектарів із загальною масою деревини 182,2 тисячі кубометрів.

Рубки догляду здійснено на понад двох тисячах гектарів (145 відсотків до плану) загальною масою 64 тисячі кубометрів. У тому числі рубки для поліпшення освітлення деревостанів – на 470 гектарах, прочищено 713,2 гектара, проріджено 358,7 гектара, а прохідні рубки проведено на 621,5 гектара.

Санітарні рубки виконано на площі 3,6 тисячі гектара (137 відсотків до плану) загальною масою 112,9 тисячі кубометрів, у тому числі вибірково санітарні – на площі 3583,8 гектара загальною масою 110,2 тисячі кубометрів. Суцільно санітарні рубки проведені на 9,2 гектара загальною масою 2,7 тисячі кубометрів.

Інші заходи, пов'язані з оздоровленням лісів, проведено на 136,4 гектарах із загальною масою деревини майже п'ять тисяч кубометрів.

У лісах, підпорядкованих обласному управлінню лісового та мисливського господарства, сталось 12 лісових пожеж, які охопили одинадцять з половиною гектарів. З метою попередження пожеж створено 2452,6 кілометра мінералізованих смуг, а на 7540,6 кілометра проведено догляд за ними.

За шість місяців поточного року виявлено 15 випадків незаконних рубок із загальним обсягом 227,6 кубометрів. Сума завданих збитків державі – 1010,9 тисячі гривень. Рейдові бригади лісгоспів провели 1433 рейди з охорони лісів від незаконних рубок, браконьєрства, порушень правил пожежної безпеки. Складено 47 протоколів про адміністративні правопорушення та накладено адміністративних штрафів на суму 19,3 тисячі гривень.

Наталія Курись розповіла і про ведення мисливського господарювання. Зокрема вона відзначила, що за звітний період видано 110 посвідчень мисливця на суму 5700 гривень і 3238 щорічних контрольних карток обліку добутої дичини та щодо порушень правил полювання на суму 32680 гривень, які перераховані до бюджету.

В результаті проведеної роботи з охорони державного мисливського фонду на порушників правил полювання складено 32 протоколи, в тому числі сімнадцять – працівниками державної лісової охорони.

Накладено штрафів на суму 11713 гривень. Їх стягнуто в повному обсязі на користь держави.

Далі в доповіді йшлося про заготівлю, обробіток та переробку деревини. Лісгоспами від усіх видів рубок заготовлено 505,5 тисячі кубометрів. Порівняно з минулорічним періодом трохи менше.

На рубках головного користування заготовлено 367,1 тисячі кубометрів деревини при плані 334,9 тисячі кубометрів. Не забезпечили виконання запланованих обсягів заготівлі деревини на рубках головного користування Добрянський і Семенівський лісгоспи.

За підсумками півріччя ціна знеособленого кубометра заготовленої деревини склала 1145,68 гривні. Це порівняно з відповідним періодом минулого року на 435,74 гривні або на 61,4 відсотка більше.

Деревообробні підрозділи лісгоспів відправили в переробку 98050 кубометрів деревини – менше на 7051 кубометр за аналогічний період минулого року.

Випущено продукції переробки деревини на 159585,6 тисячі гривень – на 19930,9 тисячі гривень більше за аналогічний період минулого року.

Вихід з одного кубометра пущеної в переробку деревини склав 1627,6 гривні. Це більше за відповідний період минулого року на 298,8 гривні або на 22,5 відсотка.

Найменша ефективність переробки деревини з одного метра кубічного у Семенівському і Корюківському лісгоспах.

Залишки деревини на складах підприємств на 1 липня цього року – 77727 кубометрів – на 52002 кубометри менше, ніж на 1 січня. Значні залишки деревини накопичилися у Борзнянському, Городнянському і Добрянському лісгоспах.

Продовження на стор. 4.

Підсумки обласного змагання серед колективів за 6 місяців 2021 року

№ п/п	Підприємство	Економічний блок	Лісогосподарське виробництво	Лісокультурне виробництво	Охорона і захист лісу	Лісопромислове виробництво	Мисливське господарство	Охорона праці	Культура виробництва	Кадрова робота	Сума балів	Середній бал	МІСЦЕ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Борзнянський	2,540	6,000	6,100	5,000	3,911	1,250	5,000	3,717	1,0	34,518	3,8353	11
2	Городнянський	4,037	6,167	6,100	5,000	4,085	1,250	5,000	3,839	1,0	36,477	4,0530	4
3	Добрянський	4,125	6,267	6,100	5,000	2,526	1,000	5,000	3,728	1,0	34,746	3,8606	8
4	Корюківський	3,982	6,500	6,100	4,667	4,986	1,500	5,000	3,694	1,0	37,429	4,1587	2
5	Ніжинський	5,272	5,333	6,100	5,667	3,566	1,000	2,900	3,683	1,0	34,521	3,8356	10
6	Н.-Сіверський	4,813	6,333	6,100	4,333	4,030	1,000	5,000	3,506	1,0	36,115	4,0128	5
7	Остерський	4,446	6,000	6,100	5,000	4,712	0,500	3,500	3,256	1,0	34,514	3,8349	12
8	Остерський військовий	5,153	6,333	6,083	5,167	4,549	0,500	5,000	3,661	1,0	37,447	4,1607	1
9	Прилуцький	4,142	4,933	6,100	5,167	4,705	1,250	5,000	3,244	1,0	35,542	3,9491	7
10	Семенівський	4,589	4,133	6,100	5,000	5,405	1,000	5,000	3,750	1,0	35,978	3,9975	6
11	Холминський	4,289	6,167	6,100	5,000	5,077	1,000	5,000	3,711	1,0	37,343	4,1493	3
12	Чернігівський	4,636	6,500	6,100	4,000	3,800	0,500	5,000	3,156	1,0	34,692	3,8546	9

Закінчення. Поч. на стор. 2-3.

Реалізували лісопродукції на 535650,6 тисячі гривень, а продукції переробки деревини – на 161611,6 тисячі гривень, у тому числі на експорт – на 114399,9 тисячі гривень.

Ціна знеособленого кубометра реалізованої деревини порівняно з відповідним періодом минулого року збільшилась майже на 425 гривень і нині становить 1176,37 гривні.

Щодо охорони праці, то доповідачка зазначила: нещасних випадків, пов'язаних і не пов'язаних з виробництвом, та дорожньо-транспортних пригод за звітний період не трапилося.

За пів року обсяг реалізації продукції склав 706,5 мільйона гривень і зріс порівняно з відповідним періодом 2020 року на 258,8 мільйона гривень або на 57,8 відсотка. Темп росту забезпечили всі підприємства.

На ведення лісового господарства за перше півріччя спрямовано 132,5 мільйона гривень – більше минулорічного на 33,3 мільйона.

Реалізація з одного гектара загальної площі земель, які перебувають у постійному користуванні лісгоспів, збільшилась на 619 гривень і склала 1690,2 гривні.

Реалізація на експорт збільшилась на 4,3 мільйона, а всього експортовано продукції на 114,4 мільйона гривень.

За результатами фінансової діяльності всі підприємства спрацювали прибутково і отримали 15,8 мільйона гривень чистого прибутку – це на 12,5 мільйона гривень більше минулорічного періоду.

В цілому рентабельність усієї діяльності склала 2,2 відсотка, а рентабельність реалізованої лісопродукції – 7,2 відсотка.

Вкладення в капітальні інвестиції склали 22,9 мільйона гривень і перевищили показник аналогічного періоду минулого року на 17 мільйонів.

Реалізація на штатного працівника (продуктивність праці) за 6 місяців в середньому по управлінню – 309605 гривень. Вона зросла порівняно з відповідним періодом минулого року на понад 132 тисячі гривень або на 74,3 відсотка.

За пів року державними лісогосподарськими підприємствами сплачено до бюджетів усіх рівнів 227 мільйонів гривень податків, зборів та обов'язкових платежів. Це на 56,9 мільйона гривень або 33,4 відсотка більше відповідного періоду минулого року.

З них до Державного бюджету сплачено 136,5 мільйона гривень (60,1 відсотка). До місцевих – 90,5 мільйона гривень (39,9 відсотка) – на 17,9 мільйона гривень або на 24,7 відсотка більше, ніж за відповідний період минулого року.

Затверджені завдання зі сплати податків виконано всіма лісгоспами і в цілому по управлінню на 142,9 відсотка.

Крім податків, підприємствами управління сплачено 53,4 мільйона гривень Єдиного соціального внеску. Затверджені завдання виконали всі підприємства.

За результатами управління об'єктами державної власності за пів року всі підприємства одержали оцінку «Ефективно».

На засіданні колегії оприлюднено і підсумки обласного змагання серед колективів лісгоспів.

Перше місце зайняв колектив ДП «Остерський військовий лісгосп», де директором Володимир Брайко.

Друге місце посів колектив ДП «Корюківське лісове господарство», директор Андрій Лашко.

Третє місце – за колективом ДП «Холминське лісове господарство, яке очолює Олександр Демченко.

Перехідний кубок вручено директору ДП «Остерський військовий лісгосп» Володимиру Брайку.

Підводячи підсумки засідання колегії, начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко зазначив, що треба на підприємствах невідкладно переглянути рівень заробітної плати, особливо стосовно майстрів лісу. Сумлінні працівники повинні отримувати гідну заробітну плату.

Очільник управління також нагадав присутнім на засіданні колегії, що на складах лісгоспів чимало залишків дров паливних, і треба активніше працювати з населенням та соціальною сферою, школами, ФАПами, щоб забезпечити їх теплом на зиму.

У роботі колегії взяв участь Костянтин Воробей – представник шведської фірми «Ponsse», яка займається продажем та обслуговуванням власної техніки лісозаготівельного призначення в Україні і активно шукає партнерів серед лісівників Чернігівщини.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Вадим Фесюн — заступник начальника, головний лісничий Чернігівського ОУЛМГ

Завершився розгляд матеріалів та підбито підсумки ретельної антикорупційної перевірки, подані у зв'язку з оголошенням конкурсу на заміщення вакантної посади заступника начальника, головного лісничого Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства.

За результатами конкурсу цю вакантну посаду здобув Вадим Михайлович Фесюн, котрий до цього працював начальником відділу лісового господарства Чернігівського ОУЛМГ.

Вадим Фесюн народився 16 серпня 1978 року в Мені. Після закінчення у 2000 році Національного аграрного університету за спеціальністю «Лісове господарство» здобув фах інженера лісового господарства.

Трудову діяльність розпочав помічником лісничого Чернігівського лісництва, ДП «Чернігівське лісове господарство». Згодом – лісничим Чернігівського лісництва, головним лісничим ДП «Чернігівське лісове господарство». Загальний стаж роботи в галузі – 25 років.

За сумлінну працю, організаторський хист, високий рівень професійності відзначений нагрудним знаком «Відмінник лісового господарства України», «За Х років бездоганної служби в державній лісовій охороні», Подяками Голови Держагентства лісових ресурсів України, Почесною грамотою Держагентства лісових ресурсів України.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Щедрий серпень Наталії Силки

Один із найдорожчих скарбів Полісся, його ліси, охороняють і примножують люди різних лісівничих професій, різного віку і життєвих доль. Але тугим перевеслом єднає цих людей спільна риса – палка і вірна любов до лісу, його надійного майбутнього в наступних поколіннях українців.

До спільноти вірних, люблячих синів і дочок зеленого скарбу Полісся належить і головний спеціаліст-аудитор Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства Наталія Олексіївна Силка.

Щедрий серпень червоною горобиною вишив святковий рушник до дня народження цієї чарівної жінки! Бо знаменує він п'ятдесят п'ять років її віку, понад тридцять літ з яких віддані лісовій справі.

Щедрий ужинок з лісової ниви має Наталія Олексіївна! Про це й свідчать нагороди за сумлінну працю — нагрудний знак «Відмінник лісового господарства України», Почесна грамота Державного агентства лісових ресурсів України, нагрудні знаки «За 10 та 20 років бездоганної служби в Державній лісовій охороні» та багато інших.

Пішла Наталія Олексіївна в трудове життя з привітного села Стольне Менського району. Після закінчення в 1988 році Української сільськогосподарської академії за спеціальністю інженер лісового господарства сумлінно та високопрофесійно виконує відповідальний обов'язок головного спеціаліста-аудитора Чернігівського ОУЛМГ. Всі ці роки має заслужену повагу і авторитет всього колективу лісівників Сіверського краю.

З роси і води Вам, доброго здоров'я, щастя, родинного затишку на довгі літа, дорога Наталіє Олексіївно!

Лісівники Чернігівщини

Два новосілля в Остерському військовому лісгоспі

У селі Косачівка на Остерщині 13 серпня відбулося відкриття лісництва «Бондарівське». На новосілля завітали начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко, його заступник – головний лісничий Вадим Фесюн, голова Деснянської ОТГ Юрій Осташевський та директор ДП «Остерське лісове господарство» Григорій Шульга. Головними ж організаторами дійства стали кандидат сільськогосподарських наук, директор Остерського військового лісгоспу Володимир Брайко і голова профспілки цього лісгоспу Лілія Вернігора.

Донедавна це була звичайна сільська хата, яку придбав лісгосп. Зробили капітальний ремонт, встановили камери спостереження за лісовими масивами. Лісництво повністю укомплектували пожежною технікою. Збудували і короби для вирощування сіянців сосни звичайної, які вже зазеленіли.

Територія лісництва – 6400 гектарів. Чому саме тут розмістили лісництво? Бо пам'ятають величезну пожежу 2008 року, коли згоріло 500 гектарів лісу і два десятки сільських хат.

Тепер невеликий колектив лісівників, який очолює лісничий Валерій Дворнік, постійно пильнуватиме за лісовими масивами і оперативно реагуватиме на лісові пожежі.

Цього ж дня на Остерщині відкрили ще одне лісництво – Карпилівське. Його збудували фактично з нуля, на місці свиноферми військової частини. Теж укомплектували всім необхідним для боротьби з лісовими пожежами.

А ще з фонду комунального майна безкоштовно передали в лісництво автомобіль, хоч і 1991 року випуску, але в робочому стані.

Очолює нове лісництво Ігор Коханчук. Лісництво опікується майже п'ятьма тисячами гектарів лісових масивів, які, до речі, межують із військовими полігонами. А це – наче на пороховій бочці, адже під час стрільб часто виникають пожежі.

Відкриваючи нові лісництва, начальник Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства Сергій Аніщенко сказав, що молодий колектив ДП «Остерський військовий лісгосп» під керівництвом досвідченого Володимира Брайка у першому півріччі посів перше місце серед лісогосподарських підприємств ОУЛМГ і нагороджений перехідним кубком. А Товариство лісівників України нагородило цей лісгосп ще й срібною медаллю – за вміння своєчасно гасити та попереджувати лісові пожежі.

Голова Деснянської ОТГ Юрій Осташевський на цьому зібранні згадав про указ Президента України про збільшення лісистості нашої держави. Він розповів, що на території громади 200 гектарів таких заліснених земель. Тож депутати громади вже згодні передати їх остерським лісівникам.

Учасники новосілля побували і на центральній садибі Остерського військового лісгоспу в новому ошатному актовому залі на сто місць. Завітали й до гуртожитку, де мешкають працівники лісгоспу, цікавилися їхнім побутом, умовами проживання.

Голова Державного агентства лісових ресурсів України Юрій Болоховець відзначив, що функцію господарювання і виконання робіт з охорони та відновлення лісу успішно реалізують саме лісництва. Це підрозділи, які можуть абсолютно самостійно виконувати покладену на них роботу. Отож невідкладне завдання – посилити лісництва: інфраструктурно, кадрово та територіально. Ними вже багато й зроблено для зміцнення кадрової бази та поліпшення виробничої сфери. А сучасні вимоги, у свою чергу, передбачають поліпшення соціальних стандартів – передусім заробітної плати лісівників та технічних можливостей лісництв.

Як переконалися керівництво Чернігівського ОУЛМГ та Деснянська громада, все це вже зараз реально робиться в Остерському військовому лісгоспі.

За інформацією
Чернігівського ОУЛМГ

Самосійним лісам — невідкладний громадський, лісогосподарський і правовий захист!

Саме такий висновок роблять все більше й більше лісогосподарників, котрі вже переконалися в тому, що той безлад, який діється стосовно самосійних лісів – однієї з візитівок північного Полісся, потребує невідкладного громадського, лісогосподарського і правового захисту.

Ці самосійні ліси, хоч і виросли на колишніх колгоспних землях, вже непридатних для сільськогосподарського використання, але, тим не менше, набувають вагомого значення, особливо за умов аномальних змін клімату та глобального потепління, коли кожний зелений острівець має слугувати для порятунку від обезводнення грунтів, малих річок та озер, захисту фауни і флори Полісся.

Адже підраховано, що самосійні ліси можуть збільшити лісистість України до 300 тисяч гектарів. А це особливо важливо, враховуючи нинішнє всихання стиглих лісів, майже масове ураження їх хворобами і шкідниками.

Суттєвих результатів у вирішенні цієї гострої проблеми досягнуто Державним агентством лісових ресурсів України.

Для збереження самозаліснених земель, на підставі наданої Держгеокадастром України інформації, державними лісогосподарськими підприємствами відповідно до чинного законодавства розпочато процедуру приєднання самозаліснених ділянок до складу цих лісогосподарських підприємств Держлісагентства.

Відрадно, що народні депутати підтримали важливий для лісової галузі законопроєкт щодо збереження лісів, який встановлює правові та організаційні засади ідентифікації та збереження самосійних лісів, спрощення та стимулювання процедури лісорозведення, забезпечення збереження пасовищ та сіножатей, забезпечення збереження лісів шляхом ускладнення процедури зміни цільового призначення земельних ділянок лісогосподарського призначення та інших лісовкритих площ.

ЗОКРЕМА, ЦИМ ЗАКОНОПРОЄКТОМ ПЕРЕДБАЧЕНО:

- ***визначення механізму збереження самосійних лісів з подальшим веденням лісового господарства на цих територіях;***
- ***спрощення процедури ведення лісового господарства для постійних лісокористувачів та власників лісів на площі менше 100 гектарів;***
- ***надання Кабінету Міністрів України права погоджувати зміну цільового призначення лісів на землях всіх категорій, права надавати в постійне користування ліси державної форми власності для ведення лісового господарства;***
- ***введення заборони на використання інвазійних видів дерев при лісорозведенні;***
- ***спрощення процедури лісорозведення;***
- ***спрощення процедури переведення в землі лісогосподарського призначення земель приватної власності за бажання власника;***
- ***підтвердження права власності на ліси для державних та комунальних лісогосподарських підприємств на основі планово-картографічних матеріалів лісовпорядкування;***

• ***запровадження механізму викупу державою земельних ділянок для збереження територій природно-заповідного фонду та ведення лісового господарства.***

З метою виконання Указу Президента України від 07.06.2021 № 228/2021 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів», а також листа Державного агентства лісових ресурсів України від 21.07.2021 № 02-18/5684 – Чернігівське обласне управління лісового та мисливського господарства звернулося до голови Чернігівської облдержадміністрації Анни Коваленко з пропозицією терміново організувати та провести обласну нараду за участі представників облдержадміністрації, райдержадміністрацій, обласного управління лісового та мисливського господарства, Держгеокадастру і голів об'єднаних територіальних громад з метою виявлення самозаліснених та придатних для створення лісів земельних ділянок державної та комунальної форм власності для їх подальшого використання і досягнення оптимальної лісистості України.

На зазначеній нараді запропоновано розглянути варіанти подальшого використання виявлених ділянок для лісорозведення. Щоб передати такі земельні ділянки до державних чи комунальних лісогосподарських підприємств для лісорозведення, слід розробити і механізми створення державними чи комунальними лісогосподарськими підприємствами нових лісів на таких ділянках на умовах відповідних договорів з ОТГ (земельні ділянки залишаються в ОТГ) за кошти місцевого чи державного бюджетів, тощо.

Під час розгляду зазначеного питання, необхідно врахувати інтереси об'єднаних територіальних громад у створенні нових робочих місць для практичної реалізації президентської екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України», а також сприяти розробці та затвердженню обласної програми «Масштабне заліснення області» терміном на 10 років із залученням коштів екологічного фонду області та місцевих програм із заліснення.

У минулому році облдержадміністрація вперше за останні шість років провела інвентаризацію земель несільськогосподарського призначення. Загальна площа земельних ділянок різних категорій, які інвентаризували, — 10,4 тисячі гектарів, зокрема вкритих лісом — майже 3 тисячі. На це торік було виділено 2,6 мільйона гривень. Робота триває.

По завершенню роботи буде створено повноцінну базу даних про земельні ресурси області та її природний потенціал. Влада отримає можливість постійно контролювати використання земель.

Як відомо, такі ліси виникли самостійно, коли зникали колгоспи. На залишених землях повисівалися березові, соснові та ялинкові ліси там, де їм заманулося. І природа чинила мудро, бо, скажімо, переважна більшість земель колишніх районів Семенівського, Ріпкинського, Коропського, Козелецького, Корюківського, Новгород-Сіверського, Городнянського, Сновського, Чернігівського мають настільки низький бал родючості, що доцільніше там вирощувати ліси, ніж насичувати піски хімією в надії зібрати пристойні врожаї. Доки ці землі не розпродано, а самосійні ліси не знищено. На жаль, подібні факти вже є.

Самосійні ліси, звісно, ще не доросли до періоду стиглості, але їх теж уже рубають. Попри те, що Україна має надзвичайно високу, порівняно із сусідами, розорюваність ґрунтів.

Щоб ефективно протидіяти знищенню самосійних лісів, необхідно продовжити інвентаризацію земель і змінити їхнє цільове призначення відповідно до результатів аудиту.

Лісогосподарські підприємства Чернігівського ОУЛМГ спільно з обласним Держгеокадастром вже визначають і уточнюють перелік таких ділянок та з'ясовують їхню категорію. Але передача земель можлива лише після інвентаризації та віднесення їх до земель лісогосподарського призначення.

Тим часом вже всі переконалися, що гриби та ягоди, розширення кормової бази для птахів і звірів також свідчить про неабияку користь самосійних лісів.

Тож давайте усі гуртом збережемо самою природою подарований, але досі сповна не використаний, лісовий ресурс.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Збільшимо лісистість Чернігівщини!

28 липня в облдержадміністрації відбулася дуже важлива нарада, ініційована головою Державного агентства лісових ресурсів України Юрієм Болоховцем. Тема – виявлення самозаліснених і придатних для створення лісів земельних ділянок державної та комунальної власності для їх подальшого використання.

Нарада пройшла під головуванням першого заступника Чернігівської ОДА Олени Бойко. Виступив заступник начальника, головний лісничий Чернігівського ОУЛМГ Вадим Фесюн, який розповів, що самосійні ліси – не один десяток років в полі зору лісівників Чернігівщини. Адже вони межують із державним лісовим фондом України. А це – різні ділянки від пів гектара до 50 гектарів. І якщо в пожежонебезпечний період вони загораються, то горять і державні ліси. Тому голова Державного агентства лісових ресурсів України ініціює передачу самосійних лісів державним лісогосподарським підприємствам. А це суттєво збільшить лісистість нашої держави.

Сприяє цьому і Указ Президента України від 7 червня цього року «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів». Чернігівським обласним управлінням лісового та мисливського господарства планується розробка і затвердження обласної програми «Масштабне заліснення Чернігівщини» терміном на 10 років. Чернігівське ОУЛМГ звертається до голів районних державних адміністрацій та керівників ОТГ, щоб вони зараз долучилися до розробки цієї програми, а також сприяли виділенню малопродуктивних сільськогосподарських земель під заліснення. Один із варіантів – надання їх у тимчасове користування лісогосподарським підприємствам і в майбутньому – передача громадам. Тобто ОТГ в перспективі отримають чудові ліси, а це – і нові робочі місця та покращення екологічної ситуації на Чернігівщині.

На цю важливу тему на нараді також виступили начальник управління землеустрою, використання та охорони земель головного управління Держгеоземкадастру у Чернігівській області Ігор Пузан і директор Департаменту агропромислового розвитку Чернігівської ОДА Євген Олійник. Взяли участь в обговоренні актуальних питань директор Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА Катерина Сахневич і голови об'єднаних територіальних громад. Нарада відбулася в режимі онлайн-конференції.

Такі наради в подальшому заплановані в усіх ОТГ Чернігівщини за участю керівників 12 лісогосподарських підприємств.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Землі запасу – під заліснення, самосійні ліси – під опіку громад або лісгоспів

Обласне управління лісового та мисливського господарства всебічно аналізує проблеми ефективного підвищення рівня заліснення Придесення.

Спонукає до успішного здійснення такої невідкладної роботи і активний діалог керівництва лісової галузі області з очільниками об'єднаних територіальних громад стосовно земель, придатних для заліснення та створених вже самою природою самосійних лісів.

Саме з метою прискореного вирішення у правовому полі цієї актуальної проблеми начальник обласного управління лісового та мисливського господарства Сергій Аніщенко 4 серпня зустрівся з головою Городнянської об'єднаної територіальної громади, членом асоціації міст України Андрієм Богданом.

Під час змістовного діалогу поміж очільниками лісової галузі області і однієї з найбільш потужних в області територіальних громад Андрій Богдан сказав у присутності журналістів, що Указ Президента України про обов'язкове підвищення рівня заліснення держави керівники громад і депутати сприйняли як керівництво до дії і пошуку найбільш ефективних шляхів для вирішення проблеми в правовому полі.

– От і нині, – продовжив Андрій Богдан, – Городнянська громада шукає правові механізми, щоб дві тисячі гектарів самосійних лісів, які виросли на землях запасу, передати під опіку державним лісовим господарствам або, за певних умов, територіальним громадам. Залишати ж напризволяще подароване природою багатство або розбазарювати його через продаж у чиїсь руки негоже, бо хліб на цих землях не родитиме, а труїти супіски хімікатами – це, як мовиться, Бога гнівити. Хоча до кожної сесії райрад, облради і надходять сотні заяв про виділення із земель запасу багатогектарних ділянок, мовляв, для ведення сільського господарства. Адже бал родючості цих земель настільки низький, що тільки сосна, береза або вільха і зможуть «підняти» ці землі через їх заліснення. А таких земель в нашій громаді понад двадцять тисяч гектарів.

До розмови голови ОТГ Андрія Богдана з журналістами долучився і начальник обласного управління лісового та мисливського господарства Сергій Аніщенко. Він, зокрема, зазначив:

– Земель, де вже відбулося природне заліснення, на Чернігівщині понад 10 тисяч гектарів. Лісівники, спеціалісти держлісгоспів сприймуть

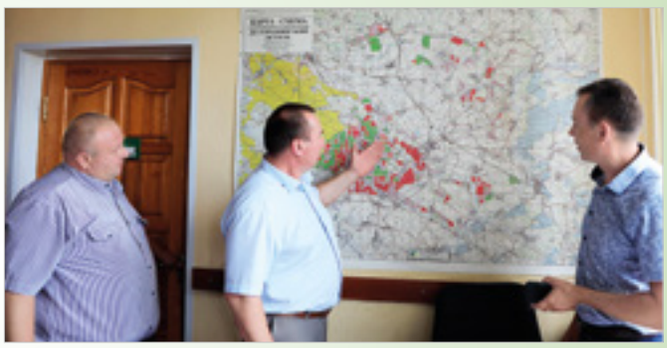

за честь і глибоку довіру, коли громади передадуть такі ліси лісогосподарським підприємствам. Маємо багаторічний досвід і високопрофесійних спеціалістів, щоб навести лад в природному залісненні, ефективно підвищити його рівень в області. А якщо нам передаватимуть ще й землі запасу, то в лісгоспах достатньо є садивного матеріалу, аби створювати, вирощувати на цих землях нові ліси.Словом, справа нині за правовим врегулюванням, бо вирішувати проблему, звичайно ж, необхідно у правовому полі України.

На завершення діалогу Сергій Аніщенко подякував голові Городнянської об'єднаної територіальної громади Андрію Богдану і журналістам за предметну і змістовну розмову, наслідком якої мають стати справи і правові заходи в цьому напрямку.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Вберегти ліси України і Придесення від хвороб та масового всихання

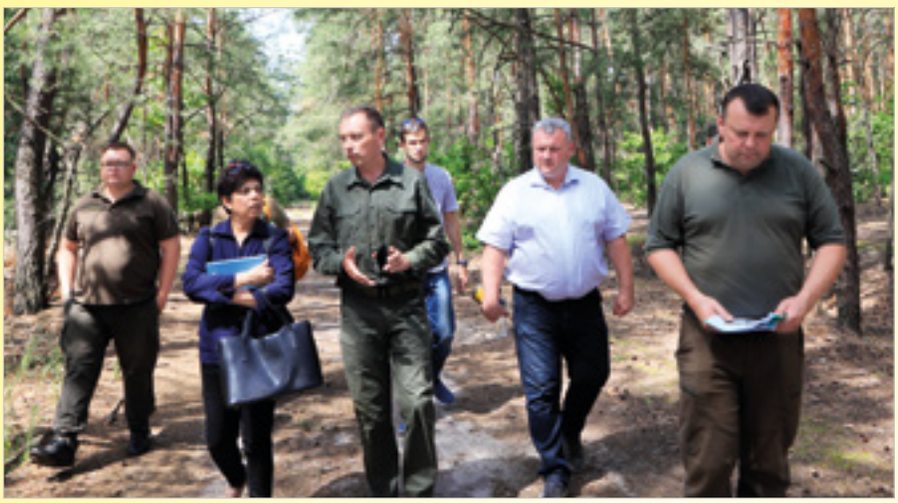

Така мета візиту місії ФАО на Чернігівщину в рамках регіонального проекту ФАО «Посилення стійкості соснових насаджень спалахам короїдів та відповідного всихання».

Від уповноважених місії Food and agriculture organization (скорочено ФАО) – продовольчої і сільськогосподарської організації Об›єднаних Націй чернігівські лісівники довідалися, що завдання організації дуже складні, але не менш важливі для успішного і здорового життя кожного.

Основні з них – зменшення бідності, усунення голоду, допомога країнам у розвитку сільського господарства, лісівництва та рибальства. А також відповідне інформування громадян з цієї низки проблем.

У заході взяли участь національний експерт ФАО УкрНДІЛГА Катерина Девиденко, голова лісового департаменту ФАО Широма Сатиспала, професор університету лісового господарства з Угорщини Ференц Лакатош, національний експерт ФАО УкрНДІЛГА Олександр Борисенко, національний експерт ФАО, ДСЛП «Харківлісозахист» Алла Рідкокаша, національний експерт ФАО, ДСЛП «Харківлісозахист Денис Батуркін, начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко і його заступник, головний лісничий Вадим Фесюн, директор ДП «Корюківське лісове господарство» Андрій Лашко та головний лісничий Віталій Скоробагатий.

Інформацію про стан всихання соснових насаджень по Чернігівському ОУЛМГ представникам міжнародної місії ФАО надав начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко.

Він відзначив, що масове всихання соснових насаджень на різних територіях та в різних кліматичних умовах свідчить про особливий вплив стовбурових шкідників на ослаблені деревостани. Це зумовлене як низкою природно-кліматичних змін, так і здатністю шкідників пристосовуватися до захисних речовин, які використовують лісогосподарські підприємства для боротьби з комахами.

Аналізуючи всихання соснових насаджень протягом останніх п’яти років, начальник ЧОУЛМГ зазначив, що спостерігається тенденція до зменшення всихання деревостанів.

Але разом з тим несприятливі кліматичні зміни, які спо-

Стан всихання насаджень у 2016 – 2020 роках у державних лісогосподарських підприємствах, підпорядкованих Чернігівському ОУЛМГ

№ п/п	Підприємство	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	Борзнянське ЛГ	645	660	2112	224,1	295,1
2	Городнянське ЛГ	2573	2850	3176,7	2706	3077
3	Добрянське ЛГ	492	2956	1908	833	334,7
4	Корюківське ЛГ	404	1329	1562	1792	1344,2
5	Ніжинське ЛГ	953	1610	1363,3	1485,9	1478
6.	Новгород-Сіверське ЛГ	616	1167	908,2	516	686,1
7.	Остерське ЛГ	2745	2703	1612	244	323
8.	Остерський військовий лісгосп	569	424	649,6	327	316,1
9.	Прилуцьке ЛГ	1887	511	552	1021,6	762,6
10.	Семенівське ЛГ	2433	1893	916	592	1084
11.	Холминське ЛГ	2906	2122	1906	1906	1906
12.	Чернігівське ЛГ	220	3364	3122	390	539
Всього, га		**16443**	**21589**	**19787,8**	**12037,6**	**12145,8**

стерігаються протягом останніх двох років, а саме аномально висока температура, незначна кількість опадів, зниження ґрунтових вод, вкрай негативно вплинули на стан насаджень. Найбільше постраждали ослаблені насадження, бо саме там спостерігається найбільш швидкий розвиток хвороб та шкідників лісу.

На початку нинішнього року площа осередків шкідників і хвороб лісу по управлінню становила 36886,4 гектара, у тому числі уражених шкідниками – на 12687,8 гектарах, хворобами – на 24198,6 гектарах, кореневою губкою – на площі 21218,7 гектара. Найбільше тривожить, що виникають нові осередки шкідників, які вже охопили 6035,8 гектара.

У вересні-жовтні минулого року у двох лісогосподарських підприємствах провели винищувальні заходи в осередку масового розмноження соснового шовкопряда. Зокрема, в ДП «Остерський військовий лісгосп» винищувальні заходи проводились авіахімічним оприскуванням з літака АН-2. Обробку насаджень провели препаратом «ТОМ,КЕ» на площі 963 гектари. Наземним методом за допомогою установки ГАРД-М на площі 664 гектари проводилася обробка і в ДП «Остерський лісгосп».

Ці підприємства у відповідних соснових насадженнях провели і повторне обстеження з подальшим визначенням загрози пошкодження хвої в деревостанах та поширення шкідника.

Під час обстежень лісових насаджень об`єктів природно-заповідного фонду Державного підприємства «Корюківське лісове господарство» учасники місії оглянули всихаючі насадження об`єктів природно-заповідного фонду лісгоспу. Першим оглянули насадження заповідного урочища місцевого значення «Сновський ліс» у кв. 22, 25-31 Щорського лісництва, створений у 1972 році. Загальна площа урочища – 217 гектарів.

У Корюківському лісництві учасників місії особливо зацікавив лісовий розсадник площею 1,9 гектара, де вирощуються сіянці сосни звичайної та дуба звичайного.

Далі авторитетні гості чернігівських лісівників оглянули насадження заповідного урочища місцевого значення «Корюківський лісопарк», створений ще 1964 року, розташований у кв. 1 Брецького лісництва площею 53 гектари.

Підбиваючи підсумки, експерти місії ФАО зазначили, що зниження стійкості до впливу стресових чинників, пов'язаних зі зміною клімату, та масове поширення стовбурових шкідників призводить до широкомасштабного всихання хвойних лісів у більшості країн Європи, зокрема й в Україні.

Тим часом лісопатологічна ситуація в лісах України продовжує бути напруженою і вимагає постійної уваги та оперативних дій щодо недопущення масового ураження насаджень шкідниками і хворобами лісу, що призводить до їх всихання.

Голова лісового департаменту ФАО Широма Сатиспала, в свою чергу, наголосила, що хвороби лісу, як і людські хвороби, викликають тривогу і в Європі, і в усьому світі. За день роботи учасники місії переконалися, що лісівники Чернігівщини серцем і душею вболівають за долю і майбутнє лісів, ефективно протиставляючи хворобам і шкідникам хвойних насаджень високопрофесійні знання, сумлінну працю, набутий власний і світовий досвід.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Висока вимогливість — запорука успішного лісогосподарювання

Саме такі питання порядку денного всебічно і ґрунтовно проаналізовано 30 червня на засіданні колегії Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства.

Відкрив та вів засідання начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко.

Про стан бухгалтерського обліку і достовірність звітності на підприємствах Чернігівського ОУЛМГ доповідала начальник відділу, головний бухгалтер відділу бухгалтерського обліку та звітності Лариса Каранда.

Вона, зокрема, відзначила, що для забезпечення бухгалтерського обліку на підприємствах Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства станом на 1 червня нинішнього року передбачена штатна чисельність бухгалтерських служб в кількості 153,5 одиниці. Це становить 6,7 відсотка від усієї чисельності штатних працівників обласного управління. Фактично заміщено 144 одиниць або (94 відсотки). З них з вищою освітою 65 осіб (бакалавр, магістр) та 79 молодших спеціалістів.

За штатною чисельністю бухгалтери лісгоспів складають 48 відсотків (74 особи), бухгалтери лісництв – 36 відсотків (понад 55 осіб), бухгалтери в інших структурних підрозділах – 16 відсотків (24 особи).

Таким чином штатна чисельність бухгалтерів за останні 4 роки скоротилася на 11 фахівців, тобто на 7 відсотків відповідно до оптимізації чисельності підприємств та запровадження повної автоматизації бухгалтерського обліку.

Спеціалісти бухгалтерського обліку постійно підвищують фаховий рівень в інституті «Укрцентркадриліс». Торік навчалося п'ять спеціалістів обліку (Прилуцький, Остерський, Семенівський, Холминський та Чернігівський держлісгоспи). За п'ять місяців цього року підвищив кваліфікацію лише один спеціаліст обліку з ДП «Остерське лісове господарство».

Бухгалтерський облік на підприємствах області повністю автоматизований і поєднаний з системою ЕОД. Однак всім підприємствам необхідно звернути увагу на розбіжності по залишках лісопродукції між даними бухгалтерського обліку та даними системи ЕОД і не допускати таких розбіжностей.

З метою внутрішнього фінансового контролю та прийняття правильних і ефективних рішень управління постійно аналізує достовірність звітних та оперативних даних фінансових показників роботи наших підприємств. Зокрема з таких як дебіторська та кредиторська заборгованість, податковий борг перед бюджетом, борг зі сплати ЄСВ (мається на увазі недоїмка) та заборгованість із заробітної плати.

Розбіжності оперативних і звітних даних з дебіторської та кредиторської заборгованості порівняно з минулими періодами станом на 1 січня та 1 квітня нинішнього року є незначними.

Дебіторська заборгованість на 1 червня цього року становить 28383,3 тисячі гривень. Найбільшу дебіторську заборгованість за лісопродукцію мають ДП «Холминське лісове господарство» – 3056 тисячі гривень, ДП «Новгород-Сіверське лісове господарство» – 2687 тисячі гривень та ДП «Корюківське лісове господарство» – 2645 тисячі гривень.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги станом на 1 червня нинішнього року – 17996,1 тисячі гривень.

Відрадно, що податкового боргу перед бюджетом наші підприємства не мають і заробітна плата виплачується вчасно.

Про стан охорони праці на підприємствах управління доповідав заступник начальника Чернігівського ОУЛМГ Олександр Жук.

Розглянувши та проаналізувавши надані матеріали, колегія відзначила, що нещасних випадків до 25 червня цього року не було взагалі. Проте стан та організація роботи з питань охорони праці не повністю відповідає нормативним вимогам.

За відповідний період минулого року на підприємствах галузі сталось п'ять нещасних випадків

зі смертельним наслідком. На облік взято один нещасний випадок в деревообробному виробництві у ДП «Новгород-Сіверське лісове господарство». А от на 25 червня нинішнього року нещасних випадків взагалі не сталося.

З часу попереднього розгляду на колегії питання охорони праці працівниками управління проведено перевірки ДП «Ніжинське лісове господарство» та ДП «Остерське лісове господарство». Також управлінням Держпраці перевірено ДП «Остерський військовий лісгосп».

Слід усвідомити, наголосив доповідач, що однією з головних причин травмування працівників є порушення вимог безпеки праці під час виконання робіт.

Перевірки окремих підприємств засвідчили, що деякі керівники підвідомчих підприємств послабили вимогливість як до відповідних служб, так і до керівників структурних підрозділів щодо організації та контролю за роботою з питань охорони праці, електробезпеки, безпечної експлуатації машин та механізмів.

Доповідач також відзначив, що є суттєві зауваження щодо організації пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Зокрема, деякі об'єкти не повністю забезпечені первинними засобами пожежогасіння, матеріали і сировина зберігаються з порушеннями вимог пожежної безпеки, є недоліки і в організаційних питаннях. Виявлено, що на деяких з перевірених працівниками управління підприємствах вимоги Приписів, складених за перевірками ДСНС в 2020 році, виконуються незадовільно.

Відомчі перевірки окремих лісгоспів з питань дотримання вимог безпеки цього року знову ж таки вказують на недостатній рівень контролю, а в окремих випадках і зовсім низький з боку керівників лісгоспів, інженерно-технічних працівників та безпосередніх керівників робіт за дотриманням працівниками вимог безпеки праці.

За результатами перевірок вжиті дисциплінарні заходи. Варто нагадати про персональну відповідальність безпосередньо керівників лісгоспів за стан та роботу підприємства з охорони праці.

Насамкінець заступник начальника Чернігівського ОУЛМГ Олександр Жук проінформував учасників засідання про стан укладання договорів мобілізаційних завдань державними підприємствами, підпорядкованими управлінню.

З обговорюваних питань прийняті відповідні рішення, а відповідальним працівникам надані конкретні доручення.

За інформацією
Чернігівського ОУЛМГ

Формування новорічних красунь

Новорічні плантації – саме так лісівники називають посадки ялинок та сосен для продажу в передноворічний час. Площа таких плантацій по підприємству становить понад 20 га.

Для того, аби саджанці вже за кілька років виросли гарними та стали справжніми новорічними красунями й радували дорослих і дітлахів на свята, за ними потрібно постійно доглядати. Тож прилуцькі лісівники завзято взялися до справи по формуванню крони молодих ялинок.

Ялина – досить невибаглива рослина, однак вона потребує правильного догляду та своєчасної обрізки. За допомогою неї можна надати рослині різний декоративний вигляд.

Проводити обрізку краще всього в похмурі дні, щоб запобігти появі темних плям на хвої, які виникають при сильному випаровуванні рідини. Декоративна обрізка проводиться таким чином, щоб крона зберегла рівний пірамідальний обрис. Завдяки правильно проведеному формуванні, дерево буде виглядати більш розлогим і пухнастим, стаючи справжньою новорічною окрасою.

Так, на плантаціях новорічних ялинок лісівники вирощують та доглядають хвойні красуні до 5-8 років. А потім вже їх заготовляють для реалізації населенню в передноворічний період.

А при бажанні у нас можна купити якісну ялинку у горщику, а також отримати кваліфіковані поради стосовно того, як пересадити та доглядати за деревом.

За інформацією
ДП «Прилуцьке лісове господарство»

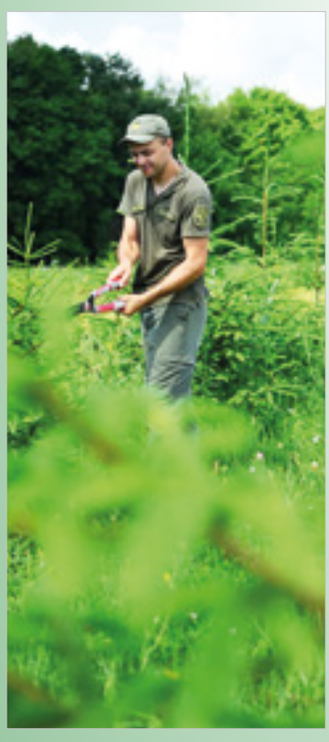

Відпрацювали спільні дії щодо гасіння масштабних лісових пожеж

З 1 березня поточного року в природних екосистемах Чернігівської області виникло 644 пожежі, з них 12 пожеж у лісах, до гасіння яких залучалися підрозділи Головного управління ДСНС. Площа, пройдена вогнем, склала 1160 гектарів. Крім того, внаслідок спалювання громадянами сухої рослинності та її залишків зареєстровано 23 пожежі в житловому секторі, внаслідок яких одна людина загинула.

Для відпрацювання спільних дій по гасінню можливих великих лісових пожеж та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ними, 18 серпня в Головному управлінні ДСНС України у Чернігівській області відбулись командно-штабні тренування. У них взяв участь керівний склад Чернігівської обласної, районних державних адміністрацій, Головного управління ДСНС, Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства, КП «Чернігівоблагроліс» та Чернігівського військового лісгоспу.

«Аналізуючи дії органів влади, служб цивільного захисту під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних з лісовими пожежами на території Житомирської, Чернігівської, Київської, Луганської областей, що виникли минулого року, з огляду на масштабні лісові пожежі, що зараз вирують на територіях Турецької Республіки, Республіки Греція, Сполучених Штатів Америки, ми як керівники відповідних служб повинні бути завжди готовими до негайного реагування та забезпечити чітку взаємодію на усіх рівнях», – зазначив у своєму виступі т.в.о. начальника Головного управління ДСНС в області полковник служби цивільного захисту Дмитро Бескостий.

У командно-штабних навчаннях взяли участь начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко, його заступник, головний лісничий Вадим Фесюн та директори 12 лісогосподарських підприємств Чернігівського ОУЛМГ.

Під час тренувань було розглянуто ряд питань, зокрема: функції органів влади під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, пов'язаної з лісовою пожежею, керівника робіт та штабу з ліквідації наслідків НС, організація управління під час гасіння пожеж. Крім того, обговорені питання організації інформування, оповіщення та евакуації людей із населених пунктів, на які лісова пожежа може розповсюдитись, запобігання та профілактики пожеж в лісових масивах, у тому числі на військових полігонах.

Слід відзначити, що такі тренування є дуже важливими, адже їхні учасники мають змогу практично скоординувати та відпрацювати спільні дії щодо гасіння масштабних лісових пожеж, а також більш залагоджено і ефективно виконувати завдання за призначенням під час реальних надзвичайних ситуацій.

За інформацією ДСНС у Чернігівській області та Чернігівського ОУЛМГ

Надійний фундамент якісного господарювання

Навіть для заповзятих критиків роботи лісівників у держпідприємстві є однозначна відповідь – кожна вирубка дерев, в тому числі і санітарна, проходить лише із використанням лісовпорядних матеріалів. Для якісного господарювання в лісі на найближчі десять років проходить базове лісовпорядкування.

На першому етапі у ДП «Чернігівський лісгосп» 30 червня проведений практичний семінар-тренінг на базі Славутицького лісництва за участі начальника партії ВО «Укрдержліспроект» Володимира Іваненка, провідних інженерів-таксаторів, доцента кафедри аграрних технологій і лісового господарства, кандидата біологічних наук Національного університету «Чернігівська політехніка» Олександра Корма, головного спеціаліста відділу лісового господарства ЧОУЛМГ Анни Прокопенко, лісничих та інженерних працівників ДП «Чернігівський лісгосп».

Під час колективного тренування детально проаналізували протокол першої лісовпорядної наради, обговорили регіональні особливості лісів та проблемні питання, зосередившись на головному, – базове лісовпорядкування на підприємстві має бути якісним, злагодженим та ефективним. Учасники тренінгу розглянули пробні площі, закладені в різних госпсекціях та групах віку, де здійснювався повний комплекс польових робіт.

Попереду у фахівців не один місяць кропіткої роботи, сотні кілометрів пішки за будь-якої погоди, ґрунтовний аналіз напрацювань та узгоджений пакет відповідних документів. Разом із представником відповідного лісництва таксатор має пройти кожен виділ у лісі, оцінити наявні насадження відповідно до затверджених критеріїв, а в результаті – скласти таксаційну картку на кожну ділянку.

«Ліси Чернігівщини – одні із кращих в Україні. Цьому сприяє ефективне господарювання державних лісогосподарських підприємств протягом багатьох років», – впевнено говорить начальник партії ВО «Укрдержліспроект» Володимир Іваненко, який разом із своєю командою проводив лісовпорядкування у багатьох лісгоспах області. «Втім, щоб у зберегти гарний ліс, який буде приносити користь державі, важливо контролювати виконання лісовідновлюваних та інших лісогосподарських заходів, оновлювати таксаційні та картографічні матеріали, загалом проводити якісне базове лісовпорядкування та виконувати всі його норми».

Щоб у майбутньому мати могутній і здоровий ліс, важливим є постійний догляд: вчасне та якісне проріджування, освітлення, вибирати другорядні породи щоб привести насадження у відповідність до затверджених нор і стандартів.

«Своєрідною дорожньою картою для лісокористувачів є сформовані раз у десятиріччя документи базового лісовпорядкування. Завдяки детально спланованій роботі лісівники проводять лісовідновлювальні роботи, санітарно-оздоровчі заходи без шкоди довкіллю і протипожежні заходи. Лісовпорядкування визначає перспективний план розвитку лісгоспу, а також повний цикл необхідних заходів господарювання у лісі — від садіння до віку стиглості», – говорить головний лісничий ДП «Чернігівський лісгосп» Володимир Єленич.

За інформацією
ДП «Чернігівське лісове господарство»

Невідкладно посилювати захист лісу від хвороб і шкідників

У черговому розширеному засіданні колегії Держлісагентства України, яке відбулося 19 серпня, взяли участь усі начальники обласних управлінь та керівники підприємств безпосереднього підпорядкування.

На засіданні виступив начальник Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства Сергій Аніщенко.

Тема його виступу: «Моніторинг шкідників та хвороб лісу, проведення винищувальних заходів боротьби в насадженнях підприємств, які координуються Чернігівським обласним управлінням лісового та мисливського господарства».

Він, зокрема, наголосив, що масове всихання соснових насаджень на різних територіях та в різних кліматичних умовах свідчить про вплив стовбурових шкідників на ослаблені деревостани. Це спричинено природно-кліматичними змінами та здатністю комах пристосовуватися до різних захисних речовин, які використовують лісогосподарські підприємства.

Аналізуючи всихання соснових насаджень протягом останніх п'яти років, можна зробити висновок, що все ж спостерігається тенденція до зменшення всихання.

Але разом з тим, підкреслив Сергій Аніщенко, враховуючи кліматичні зміни, які спостерігаються протягом 2020 – 2021 років, а саме аномально високу температур, незначну кількість опадів та зниження грунтових вод, є підстави зробити висновок, що всі ці фактори впливають на стан насаджень. Вони стають ослабленими і тому уражаються шкідниками та хворобами.

Наприклад, масове пошкодження хвойних насаджень сосновим шовкопрядом спостерігалося в лісах ДП «Остерське лісове господарство» та ДП «Остерський військовий лісгосп» в липні-серпні минулого року на площі 664 і 963 гектари відповідно.

У вересні-жовтні минулого року там в осередку масового розмноження соснового шовкопряда проводилися винищувальні заходи. У ДП «Остерський військовий лісгосп» ці заходи проводились авіахімічним обприскуванням літаком АН-2. Обробку насаджень проводили препаратом «ТОМ,КЕ» на площі 963 гектари, а в ДП «Остерський лісгосп» – наземним методом за допомогою установки ГАРД-М на площі 664 гектари.

У березні-квітні нинішнього року державною лісовою охороною підприємств, де було виявлено осередки соснового шовкопряда, в соснових насадженнях закладено ловчі кільця, щоб провести облік гусениць шкідника під час їхнього підйому до крони, з метою визначення загрози пошкодження хвої в цих деревостанах.

Під час обстеження соснових насаджень та обліку гусениць в тих масивах, де торік провели обробіток, щільність гусениць соснового шовкопряда вже стала порівняно невисокою, але виявили новий осередок шкідника в ДП «Остерський лісгосп» на площі 477 гектарів. Під час контрольного лісопатологічного обстеження насаджень площа, яка потребувала винищувальних заходів боротьби, становила 786 гектарів.

В червні цього року провели обробіток тих насаджень, де виявили осередок соснового шовкопряда, наземним методом за допомогою установки ГАРД-М на площі 767,6 гектара.

Обстеження з метою виявлення осередків соснового шовкопряда провели в ДП «Остерський військовий лісгосп» та ДП «Чернігівське лісове господарство». За результатами обстеження виявлено

осередок шкідника на площі 2586,2 гектара та 6054 гектари відповідно.

На сьогодні ці підприємства вже підготували проекти винищувальних заходів із застосуванням препаратів – інсектицидів, дозволених у лісовому господарстві. Зараз вони проходять погодження з відповідними державними органами.

На засіданні колегії Держлісагентства начальник ЧОУЛМГ також зазначив, що лісові масиви інших лісокористувачів (ДП «Козелецьрайагролісгосп», ДП «Чернігіврайагролісгосп», ДП «Чернігівський військовий лісгосп»), які межують з насадженнями, де виявлено осередки шкідника, також заселені сосновим шовкопрядом. Управління зверталося з листами до цих лісокористувачів щодо своєчасного виявлення осередків та за необхідності проведення винищувальних заходів.

Площа всихаючих насаджень по Чернігівському ОУЛМГ на 1 липня становить 14798 гектарів. Це на 426 гектарів менше, ніж за відповідний період минулого року, коли всихання уразило 15224 гектари.

Протягом першого півріччя нинішнього року державними лісогосподарськими підприємствами виявлено всихання насаджень на площі 6270 гектарів. З метою покращення санітарного стану лісових масивів підприємствами проведено заходи з поліпшення санітарного стану лісів на площі 3593,7 гектара, з них на 12,7 гектара – суцільними санітарними рубками. Основною причиною призначення суцільних санітарних рубок стало пошкодження насаджень стовбуровими шкідниками та ураження хворобами лісу.

На жаль, підкреслив на завершення доповідач, лісівники не можуть вплинути на аномалії клімату. Отже, вихід – в концетрації зусиль в осередках ураження лісів шкідниками та хворобами, в системній адаптації лісів до глобальних кліматичних змін.

Державні лісогосподарські підприємства області застосовують усі можливі заходи захисту лісу від шкідників і хвороб. Це, зокрема здійснення ранньої діагностики осередків всихання, оцінювання санітарного стану насаджень з метою призначення необхідних заходів. А також сприяє поліпшенню санітарного стану і своєчасне вивезення заготовленої лісопродукції з ділянок та утилізація лісосічних відходів. Це запобігає утворенню нових осередків масового розмноження шкідників. Не менш ефекивно зарадить поширенню хвороб та шкідників і створення мішаних насаджень (листяно-соснових) на зрубах, які утворилися після рубок головного користування та суцільних санітарних рубок.

Висновок тут єдиний: необхідно невідкладно, постійно посилювати захист лісів від хвороб і шкідників.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Навчання

Провели колективне тренування

У 2021 році в лісгоспах Чернігівської області проводиться базове лісовпорядкування, на підставі якого підприємства вестимуть свою лісогосподарську діяльність наступні десять років. При цьому здійснюється оцінка лісових ресурсів, розрахунок проведення рубок, складаються картографічні матеріали тощо.

10 серпня лісівники ДП «Семенівський лісгосп» та ДП «Новгород-Сіверський лісгосп» разом із спеціалістами Харківської державної лісовпорядної експедиції ВО «Укрдержліспроект», які зараз проводять таксацію в цих лісгоспах, провели колективне тренування. На основі закладених пробних площ спеціалісти виявляли спільні погляди на таксацію лісових насаджень та призначення в них лісогосподарських заходів.

За інформацією ДП «Семенівське лісове господарство»

Лісовпорядкування — справа важлива

У зв'язку з закінченням ревізійного періоду в ДП «Ніжинський лісгосп» розпочато роботи з проведення базового лісовпорядкування, а саме першу частину – польові роботи. З метою врахування регіональних особливостей польових робіт проведено семінар-тренування за участю начальника партії Київської лісовпорядної експедиції Дмитра Токарського та інженерів-таксаторів, інженерів і лісничих лісгоспу. Під час тренінгу розглядались пробні площі, закладені в різних госпсекціях та групах віку, де здійснювався повний комплекс польових робіт.

Правильне та якісне проведення таких робіт надасть інформацію про якісну та кількісну характеристику кожної лісової ділянки, що буде основою для розроблення заходів з організації лісового фонду, охорони лісу, лісовідновлення та ведення лісового господарства.

Довідка. *Базове лісовпорядкування робиться раз на 10 років. Воно є обов'язковим на всій території України та ведеться державними лісовпорядними організаціями за єдиною системою.*

За інформацією
ДП «Ніжинське лісове господарство»

Добрянський лісгосп вже визначився з проведенням базового лісовпорядкування

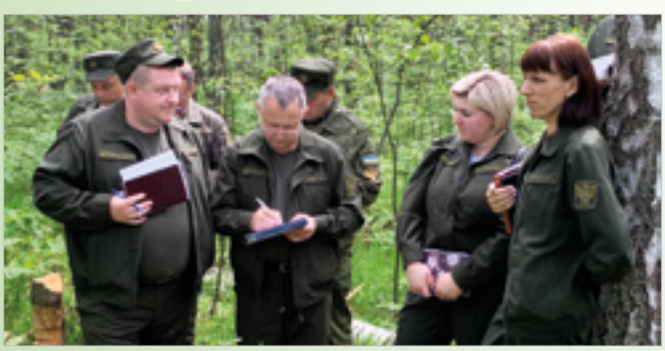

Науковцям і практикам успішного лісогосподарювання добре відомо, що базове лісовпорядкування – це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективної організації та науково обґрунтованого ведення лісового господарства. А також охорони, захисту, раціонального використання, підвищення екологічного та ресурсного потенціалу лісу і отримання достовірної, всебічної інформації про лісовий фонд.

У ДП «Добрянське лісове господарство» Українською лісовпорядною експедицією ВО «Укрдержліспроект» вже розпочато роботи з базового лісовпорядкування лісового фонду держпідприємства.

У рамках підготовчих робіт до цьогорічного базового лісовпорядкування нещодавно спеціалісти ДП «Добрянське лісове господарство» на чолі з його директором Денисом Землянком разом з начальником партії Олександром Мінчуком, інженерами-таксаторами Віктором Чорним, Віталієм Богачуком та Русланом Філіпчуком взяли участь у колективному тренуванні. Під час цього тренінгу визначено порядок і враховано особливості польових лісовпорядних робіт.

За інформацією
ДП «Добрянське лісове господарство»

Подарунок від науковців

Фахівці Новгород-Сіверської лісової науково-дослідної станції видали монографію «Ліси Східного Полісся України: структура, продуктивність, формування та відтворення» для працівників лісового господарства, науковців, викладачів і студентів лісогосподарських факультетів університетів.

У монографії висвітлені історія, становлення та сучасні проблеми формування і відтворення лісів Східного Полісся України. Розглянуті структурно-функціональні особливості, сучасний стан та продуктивність деревостанів. Вставлена ефективність систем рубок головного користування для природного та штучного відтворення лісів. Узагальнено наукові результати стаціонарних досліджень рубок поліпшення якісного складу лісів.

Автор монографії – Анатолій Миколайович Жежкун – директор ДП «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція», кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник. Він вже понад двадцять років очолює цей заклад, який наступного року відзначить своє сторіччя.

Рецензенти монографії – доктори сільськогосподарських наук: професор кафедри лісівництва Національного університету природокористування і біоресурсів України А. Ф. Гойчук (м. Київ) та професор кафедри лісових культур і лісової селекції Національного лісотехнічного університету України Ю. М. Дебринюк (м. Львів).

Це видання підтримали практично та фінансово лісогосподарські підприємства Чернігівського ОУЛМГ. Адже це – прекрасний подарунок до сторіччя обласного управління лісового та мисливського господарства, яке святкуватимуть у вересні нинішнього року. Також виповнилося 90 років Українському ордена «Знак Пошани» науково-дослідному інституту лісового господарства та агролісомеліорації імені Г. М. Висоцького Державного агентства лісових ресурсів України та Національної Академії наук України.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

У мисливських господарствах

Розпочався сезон полювання на пернату дичину

Водно-болотні мисливські угіддя Придесення завжди приваблювали мисливців. Прикро, що через посушливе нинішнє літо попересихало багато річок і водойм. Качки переселилися до великої води. Та це не захмарило мисливцям очікуваної події: старту сезону полювання.

Хоча для більшості з них головне – не трофеї, а виїзд на природу, запашна юшка на березі річки чи озера й спілкування з друзями. Такий активний відпочинок додає чоловікам і бадьорості, і здоров'я. А у сьогоднішній нелегкий час мисливство ще й допомагає зняти психологічний стрес.

«Останні два місяці у мисливському відділі Чернігівського ОУЛМГ роїлося людей, як у вулику бджіл, — зазначав його начальник Микола Пиріг. — Приходили мисливці за картками обміну добутої дичини і порушень правил полювання.

Напередодні відкриття сезону проводилися профілактичні заходи. Мисливцям вкотре нагадували про неухильне виконання ними правил полювання, норм добування тварин та дотримання техніки безпеки при поводженні зі зброєю. Наголошували на дотриманні учасниками полювань правил протипожежної безпеки, тому що у спекотному серпні у сіверських лісах склалася надзвичайно висока пожежна небезпека.

Щоб попереджати та виявляти порушників правил полювання, в області створені рейдові бригади.

Отож вранці 7 серпня на території мисливських угідь Чернігівщини розпочався сезон полювання на пернату дичину.

Лісівники закликають мисливців до взаєморозуміння, щоб вони не розводили вогонь у лісах і дотримувалися техніки безпеки, коли тримають у руках зброю. І, звичайно ж, дбали про флору і фауну свого рідного краю. Тоді й полювання буде вдалим.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

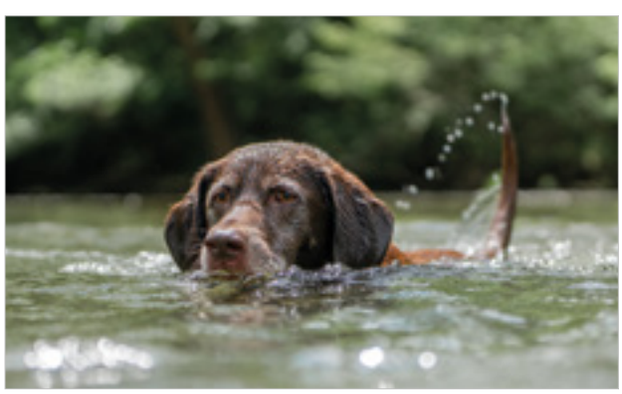

Легендарний і славний шлях лісгоспу

ЧЕРНІГІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ВІДЗНАЧИЛО 85-РІЧЧЯ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ

У кожного лісового господарства Сіверського краю, як і в кожної людини, є своя життєва біографія, свій життєпис, в котрому, наче в краплині вранішньої роси, віддзеркалюються етапи розвитку і становлення господарства в різні історичні періоди, невіддільні від історії рідного краю, а також славні і звитяжні справи багатьох поколінь лісівників.

Другого липня у ДП «Чернігівське лісове господарство» відбулися урочисті заходи з нагоди 85-ї річниці з дня заснування цього лісогосподарського підприємства. Воно має багату історію і веде свій родовід ще з 1936 року.

Перші ж державні лісові господарства на Чернігівщині, як відомо, почали створюватися ще в 20-ті роки минулого століття.

За вісімдесят п'ять років кілька поколінь працівників лісгоспу висадили тисячі гектарів нових лісів, створили міцну базу для розвитку лісівництва, сформували цілі лісівничі династії.

На свято до лісівників-ювілярів завітали почесні гості: начальник Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства Сергій Аніщенко, голова обкому профспілки працівників лісового господарства Наталія Кудласевич, голова Чернігівського обласного Товариства лісівників України Олександр Жук, ветерани лісгоспу.

Вітаючи лісівників, гості щиро бажали їм подальших успіхів, процвітання та добробуту всім працівникам та їхнім родинам, а також сердечно дякували колективу за безкраї зелені лісові масиви – ці своєрідні легені нашого краю і неповторну лісову красу, якою славиться наше Придесення.

Кращих працівників підприємства та сивочолих ветеранів, а також тих, хто пропрацював у господарстві багато років, відзначили Почесними грамотами та іншими відзнаками.

Про історію лісгоспу у своїх виступах говорили начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко та директор лісгоспу Юрій Ревко. Вони згадали найбільш яскраві сторінки з історії становлення Чернігівського лісового господарства – найбільшого в Чернігівському обласному управлінні лісового та мисливського господарства. Бо навіть після певного розукрупнення (частина лісництв відійшла до інших лісгоспів) територія лісового фонду не має рівних серед сусідніх лісових господарств.

На становленні і розвитку колективу значною мірою позначився, так би мовити, географічний фактор «столичного» підприємства: тут оперативніше акумулюють свіжі ідеї та погляди на ведення лісового господарства, глибше засвоюють уроки минулого. Хоч часом вони і гіркі. Проте і гіркий досвід іноді буває повчальнішим за позитивний.

От, наприклад, наприкінці позаминулого століття драматичні події та випробування випали на долю лісівників не лише Чернігівщини. Тоді якраз набрали катастрофічних масштабів вирубки лісів. У

1856 році загальна площа лісів Чернігівської губернії становила (за календарем Боде) понад 965 тисяч десятин, за обліком 1883 року – 645, а в 1893 році – 12 тисяч десятин. Великі лісові дачі залишилися на той час лише у північній частині губернії та в межиріччі Дніпра і Десни.

Надмірне обезліснення земель супроводжувалось ерозією ґрунтів, обмілінням річок і найстрашнішим – утворенням рухомих пісків на зрубах соснових гаїв. Піски нестримно насувалися на орні угіддя, засипали навколишні села. Схоже, природа мстилася тодішнім недолугим господарникам за бездумне, злочинне втручання в її споконвічні права заради власної наживи.

Боротьба з такими недругами лісу і породженою ними стихією стала предметом гострих дебатів на Всеросійському з'їзді лісовласників та лісогосподарств, який терміново зібрався в Києві в 1893 році. Найбільш освічені й прогресивні представники лісової галузі та громадськості виступили за створення серед місцевого населення контингенту спеціалістів-лісівників.

Передбачалися дві ланки професійного навчання. Нижча ланка готувала лісових кондукторів (у сучасному вимірі це майстри лісу) з дітей місцевих селян. Вища ланка – лісничих та лісових ревізорів, які навчалися під егідою Санкт-Петербурзького лісового інституту. Туди йшли набувати знань діти з більш заможних, дворянських сімей.

Саме з цією метою – клин клином вибивають – у 1895 році утворилася Пакульська лісова школа, бо Пакуль тоді вважався епіцентром розгулу стихії. Школа, де навчалися переважно діти з навколишніх сіл, працювала в урочищі Ревунів Круг.

Тут залишилася ще й дотепер жива пам'ять про ті часи – добротний ліс на терені Ревунівського лісництва, виплеканий учнями Пакульської лісової школи. Ветеран Чернігівського лісгоспу, колишній інженер лісового господарства Віктор Титович Каранда назвав цю чудову спадщину школи еталоном зразкового ведення лісового господарства.

Високий професіоналізм, риси вагомого досвіду випускників Пакульської школи і нині проглядаються майже в усіх колективах господарства. Недаремно у Чернігівському держлісгоспі найбільше об'єктів та територій природно-заповідного фонду, куди входять, як правило, високобонітетні, елітні насадження.

Багаті на такі об'єкти масиви Березнянського лісництва, де працював багато років лісничим заслужений працівник сільського господарства України Михайло Степанович Циганок.

515 гектарів займає Камаретський державний заказник республіканського значення. Тут, на правому березі Десни, серед мальовничих озер – місце поселення однієї з найбільших в Україні колоній бобрів, прижилися й рідкісні чорні лелеки, водяться благородні олені, лосі, дикі свині, кози...

Понад 35 років тому за рішенням Міністерства лісового господарства щодо організації та розвитку лісової селекції і сортового насінництва в Березнянському лісництві закладено клонову насіннєву плантацію сосни загальною площею понад 45

Продовження на стор. 24.

Закінчення. Поч. на стор. 22-23.

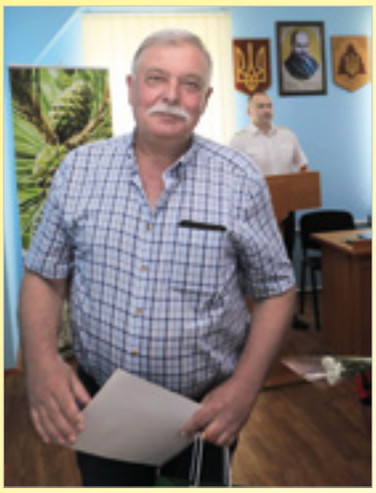

гектарів. Цей захід спрямований на масове виробництво високоякісного лісового насіння, а відтак – на підвищення продуктивності лісів. Тому будні Березнянської насіннєвої плантації – у полі зору і повсякденної уваги керівництва та спеціалістів господарства.

Проте не все і не завжди складається так, як хочеться. Давно назріла і навіть перезріла потреба у реформуванні лісової галузі. Сьогодні це головний біль спеціалістів у кожному держлісгоспі.

Чернігівський лісгосп – один із найстаріших в об'єднанні колективів. А значить, чи не найбагатший на добрі традиції, фундаторами яких виступають насамперед ветерани, люди, котрі присвятили все трудове життя лісу, зріднилися з ним.

Добрими і вдячними словами згадують і нині директорів – Василя Федоровича Новоділа, Віктора Романовича Буйденка та Сергія Миколайовича Мотрича. А також головного лісничого Сергія Сергійовича Бондарчука, інженера лісового господарства Віктора Титовича Каранду, інженера з лісовідновлення Валентину Володимирівну Дубінську, лісничих Михайла Степановича Циганка, Михайла Юхимовича Багатюка, Василя Пилиповича Руденка та Григорія Васильовича Панька. Не забувають сучасні господарі лісгоспу і помічника лісничого Ольгу Іванівну Циганок, бухгалтерів лісництв Ольгу Іванівну Шапку, Марію В'ячеславівну Рогову та Олександру Михайлівну Головач, Наталію Анатоліївну Федяй. У пошані і майстер лісу Валентин Іванович Кахерський, вальник лісу Олександр Васильович Моргун та багато працівників інших професій.

На завершення урочистостей начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко, вітаючи трудовий колектив Чернігівського лісового господарства з 85-річним ювілеєм, наголосив: «На нашу долю випали непрості умови реформування галузі. Але ваш високий професіоналізм, мудрий господарський підхід, переконаний, допоможуть вирішити будь-які проблеми. Отож кожному бажаю перемог у нашій спільній роботі, наснаги на нові трудові звершення, процвітання лісівничої справи, щоб наша праця була гідно поцінована державою і українським суспільством».

Наприкінці урочистих заходів усі учасники сфотографувалися на пам'ять і побажали один одному зустрічі на 90-річному ювілеї лісгоспу.

Микола ТИЩЕНКО,
Чернігівське ОУЛМГ

Життєва доля, лісом повінчана

Лісівники Чернігівщини шанують Леоніда Олексійовича Шестака як ветерана лісової галузі Сіверського краю і ювіляра, котрий 26 червня відзначив своє сімдесятиліття.

Знаємо Вас, Леоніде Олексійовичу, і як фахівця високого гарту, талановитого організатора лісової справи протягом багатьох років, мудрого наставника молодих спеціалістів, чуйну, добру людину.

Багатьом також відомо, що в свій час Вам пропонували високу посаду головного еколога країни, від якої Ви відмовилися, щоб повінчати життєву долю виключно з лісом.

Після сільськогосподарської академії працювали у Чорнобильському лісгоспі Київської області. Отож довелося пережити і аварію на Чорнобильській АЕС та пов'язану з нею надлюдську напругу в боротьбі з ліквідацією наслідків лиха. Вистояли. Як мужня, віддана лісовій справі людина, 15 років сумлінно трудилися головним інженером Холминського лісгоспу, лісничим Рубізького лісництва, що в Городнянському районі. Згодом, будучи родом з села Вороб'ївки Новгород-Сіверського району, охоче перейшли на посаду заступника директора Новгород-Сіверського лісгоспу.

Знаємо Вас як і турботливого батька, доброго дідуся, дбайливого господаря. Виростили трьох синів, дочекалися онуків, збудували не один дім, доглянули не один сад.

Відрадно, що й син Максим пішов Вашим професійним шляхом — працює головним інженером Макарівського лісгоспу Київського ОУЛМГ, науковець.

Шановний Леоніде Олексійовичу, колеги та друзі щиро вітають Вас з 70-річчям, сердечно зичать доброго здоров'я, наснаги в справах і повноколосого довголіття!

Хай у Вашій життєвій долі, лісом повінчаній, збувається все задумане!

Лісівники Чернігівщини

Чернігівських лісівників нагородили до Дня конституції України

За зразкове виконання службових обов'язків, вагомі трудові досягнення, багаторічну сумлінну працю та з нагоди Дня Конституції України наказом голови Державного агентства лісових ресурсів України Юрія Болоховця № 312-К від 24.06.2021 року нагороджено:

Нагрудним знаком «Відмінник лісового господарства України»

ФЕСЮНА Вадима Михайловича – начальника відділу лісового господарства Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства.

Почесною грамотою Державного агентства лісових ресурсів України

ШУЛЬГУ Григорія Миколайовича – директора державного підприємства «Остерське лісове господарство»

Оголошено Подяку Голови Державного агентства лісових ресурсів України з врученням пам'ятного листа:

БРАЙКУ Володимиру Борисовичу – директору державного підприємства «Остерський військовий лісгосп»

Підстава: Протокол № 6 засідання розширеної колегії Державного агентства лісових ресурсів України від 24.06.2021 р.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Енергійний крок до професії лісівника

Випускниця Семенівського учнівського лісництва Соломія Хулап перемогла на І (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу дослідницьких робіт випускників учнівських лісництв.

У нинішньому році цей конкурс присвячений 30-річчю Незалежності України та 100-річчю від дня народження Бориса Миколайовича Лук'янова (міністра лісового господарства України в 1966–1979 роках). Отож наша Соломія представляла Чернігівську область на Всеукраїнському рівні.

Така висока відзнака – це, безсумнівно, результат плідної співпраці учнів, педагогів та лісівників Семенівського лісгоспу.

І ось 18 червня в приміщенні одного з найкращих вузів країни – Національному університеті біоресурсів і природокористування України – відбулось нагородження переможців.

П'ятнадцять юних лісівників з різних областей України, чиї дослідницькі роботи визнані найкращими, отримали дипломи та подарунки від Товариства лісівників України.

Варто зазначити, що в більшості конкурсних робіт піднято актуальні для екології та лісового господарства питання.

До речі, переможці обласного етапу конкурсу мають можливість отримати направлення від лісгоспів для вступу до вузів на спеціальність «Лісове господарство» на контрактній основі. Підтвердженням цього права переможців є окреме доручення колегії Держлісагентства України від 18 травня нинішнього року.

Ось як прокоментував підсумки конкурсу голова Товариства лісівників України Юрій Марчук:

– Проведення такого конкурсу надзвичайно важливе, адже дає можливість учасникам – школярам з усієї України визначитися з обранням майбутньої спеціальності, а також спробувати себе в наукових дослідженнях і пошуках, отримати можливість навчатися у провідних фахових університетах країни, зробити енергійний крок до майбутньої професії.

А ще – відібрати серед тисяч учасників учнівських лісництв найкращих, стимулювати їхні наукові дослідження на рівні школи і підтримати багаторічні кращі традиції учнівських лісництв.

За інформацією
Чернігівського ОУЛМГ

Його покликання — служити державі і лісу

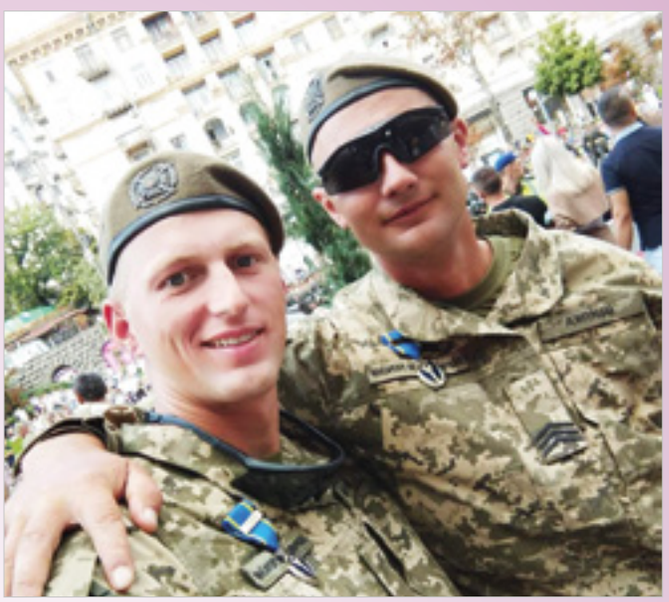

Учасник бойових дій АТО/ООС Роман Тетерин на 2 роки молодший за Незалежну Україну. Народився на Ріпкинщині Чернігівської області. Працює у рідній громаді, майстром лісу Любецького лісництва державного підприємства «Чернігівське лісове господарство».

Разом із побратимами Роман Тетерин воював у гарячі 2014-2015 роки. Під час святкування 30-річчя Дня Незалежності у складі військового підрозділу крокував у Києві під час параду та Маршу захисників України.

«Гордість за свою рідну країну, працьовитих і талановитих людей в різних галузях, вдячність – в очах українців, розуміння важливості боротьби за суверенну і вільну Україну. Такі відчуття я мав, готуючись до військового параду і під час урочистих заходів в День Незалежності», – діляться враженнями Роман Тетерин.

Власне, в цілому робота в лісі потребує відповідальності та професійності, – відновлення зелених багатств для майбутніх поколінь, охорона і захист лісу від пожеж, незаконних рубок, шкідників, раціональне і дбайливе лісокористування тощо... Отже, попереду – нові випробування і щоденна клопітка праця.

За інформацією
ДП «Чернігівське лісове господарство»

Уряд підтримав лісівників

Зменшено відсоток відрахування до бюджету частини чистого прибутку

14 липня Кабінет Міністрів України під час засідання ухвалив постанову щодо Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку.

Відтепер державні лісогосподарські підприємства будуть відраховувати до бюджету 50% чистого прибутку. До цього відрахування частини чистого прибутку складало 80%.

Коли лісгоспи віддавали 80% прибутку, на розвиток підприємства залишалося тільки 20%. Тепер у ДП залишатиметься 50%, 30% з яких в обов'язковому порядку буде спрямовано на придбання основних засобів, необхідних для здійснення заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів.

Це дозволить закуповувати більше протипожежної техніки з обладнанням та систем спостереження для запобігання виникненню лісових пожеж. Крім того, підприємства зможуть збільшити обсяги вирощування посадкового матеріалу для створення 1 мільярда дерев в рамках програми Президента України «Зелена країна».

«За прогнозами, чистий дохід від реалізації продукції збільшиться до 20 млрд грн, а чистий прибуток — до 500 млн гривень. У середньому по галузі податки складають 42% від чистого доходу від реалізації продукції. При покращенні фінансових показників можливий перегляд частини чистого прибутку до 30%», – сказав Голова Держлісагентства Юрій Болоховець.

Постанова «Про внесення зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями» діятиме до 31 грудня 2024 року.

На Чернігівщині відбулися традиційні обласні змагання вальників лісу

Так вже повелося в лісівничій галузі, що в зеніті літа обов'язково визначається і день, і година для проведення одного з найбільш яскравих і запальних змагань — конкурсу вальників лісу.

Не секрет, що й професія лісоруба серед багатьох інших у галузі займає чи не найпрестижніше місце. Адже саме лісоруб, іншими словами вальник лісу, ніби увінчує самовіддану лісогосподарську працю протягом кількох десятиріч. Ці десятиріччя були потрібні, щоб посадити, доглянути і вберегти для людських потреб кінцевий продукт багаторічних клопотів: ось оцю золотаву в сонячному промінні, стрункуі і високу царицю нашого сіверянського лісу — величну у своїй красі сосну.

Цей час настав. Увінчати всі лісівничі багатолітні турботи галузь уповноважує саме вальників лісу на їхньому щорічному конкурсі-змаганні. Щоб саме лісоруби своєю професійною майстерністю сказали останнє слово в біографії величного дерева, і тим самим увінчали його земне буття.

Саме ця обставина, напевне, і зумовлює своєрідний ореол романтики в професії лісоруба, а змагання вальників лісу на кращого у професії наповнює енергією азарту і непідробної змагальності всіх учасників дійства.

Цьогорічні змагання, вже двадцять треті за весь період діяльності Чернігівського ОУЛМГ як лісогосподарської структури, присвячені 30-тій річниці Незалежності України. Характерно, що змагання відбуваються з року в рік, залучаючи все більше й більше високопрофесійних учасників, представників громадськості, місцевого керівництва. Вони, безумовно, піднімають авторитет трудівників лісівничої галузі області, її значення в економічному і соціальному розвитку Чернігівщини.

Нинішнього літа визначення кращих із кращих вальників лісу відбувалося в ДП «Борзнянське лісове господарство» на ділянці головного користування Борзнянського лісництва під девізом максимального поєднання передового досвіду, трудового завзяття з вимогами законодавства з охорони праці. Засвідчувало, наскільки важливі в лісовій галузі не лише досягнення високих результатів на виробництві, а й турботливе ставлення до здоров'я і умов праці виробничників.

…Лунає команда вишикуватися учасникам змагання. В стрункій шерензі – тринадцять вальників лісу з дванадцяти лісогосподарських підприємств Чернігівського ОУЛМГ та команда Сновського вищого професійного училища лісового господарства.

Представники всіх лісгоспів, які тут присутні, виступають в якості зацікавлених спостерігачів, щоб всебічно ознайомитися зі всіма аспектами органі-

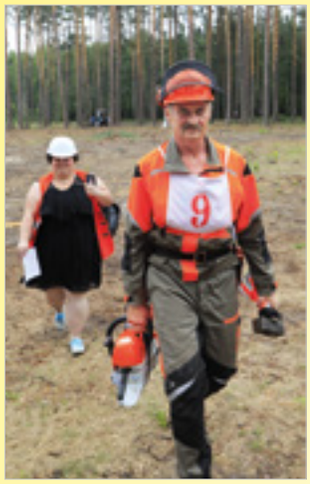

зації змагання для проведення подібних заходів у своїх лісогосподарських підприємствах.

Кожного учасника хвилюючого дійства супроводжує і представляє головний інженер того лісогосподарського підприємства, яке довірило одному з кращих своїх вальників відстоювати його честь на цих змаганнях.

Після урочистого представлення учасників дійства головний суддя змагання — заступник начальника Чернігівського ОУЛМГ Олександр Жук запрошує до слова начальника обласного управління Сергія Аніщенка. Даючи старт змаганням, він побажав усім учасникам конкурсу переконливих професійних успіхів, щоб переможець обов'язково став не лише учасником Всеукраїнського конкурсу на кращого за професією, але й з честю виправдав там надії чернігівських лісівників на перемогу.

Слово надають директорові ДП «Борзнянське лісове господарство» Андрієві Даньку. Він розповів учасникам змагань про трудові здобутки борзнянських лісівників і від їхнього імені висловив задоволення, що саме у борзнянському лісі відбувається таке урочисте і захоплююче дійство з визначення кращого з кращих вальників лісу.

Перед учасниками змагань виступили голова Височанської територіальної громади Олег Василенко, голова Борзнянської територіальної громади Лариса Осадчук, начальник відділу нагляду в агропромисловому секторі та соціально-культурній сфері управління Держпраці в Чернігівській області Сергій Марченко.

З привітанням до учасників змагання звернулися і спонсори, котрі сприяли його проведенню — керівник фірми ТОВ «ТТТ», багаторічний партнер лісгоспів в постачанні бензопил та запчастин Павло Товстиженко, представники ТОВ «Андреас Штіль» Дмитро Мартус та Павло Карпов.

Заступник головного судді змагання начальник відділу лісових ресурсів Петро Приходько подає команду учасникам змагання приготуватися. Минають напружені секунди — і ось уже заторохтіли пускачі і загули від натуги бензинові пили...

Головний суддя, представники лісгоспів фіксують точний час. Бензопили ніби вгризаються у стовбури дерев під самий їхній корінь. Нестерпна спека, свіжі зрізи сосон враз насичують повітря терпким духом живиці. Та учасникам трудового суперництва не до цього: краплі поту рясно котяться з-під захисних шоломів, застять очі. Але треба якнайшвидше звалити кожному своє дерево. Причому зі снайперською точністю, щоб воно впало на ледь встромлений неподалік кілочок і своєю вагою повністю увігнало його в землю.

Хіба ось таку професійну майстерність лісоруба не назвеш мистецтвом? Адже щоб сосна впала саме на таку малу, ледь товщу у своєму зрізі за металеву гривню «ціль», увігнала її повністю в землю, лісорубу потрібно не лише, як кажуть, набити руку для точного і швидкого спилювання дерева, але й

Продовження на стор. 30-31.

Закінчення. Поч. на стор. 28-29.

врахувати багато інших чинників — напрям і силу вітру, природний нахил дерева, особливості гіллястості його крони. Зрештою, куди воно крутнеться після того, як розлучать його з власною кореневою системою, яка також має свої особливості, котрі обов'язково враховує досвідчений майстер-лісоруб.

Скажемо відверто: снайперською точністю володіють далеко не всі вальники лісу. Та все ж такі «снайпери» є в кожному лісгоспі. Безумовно, з часом їх ставатиме більше, бо передовий досвід у лісівничій галузі, як кажуть, не залежується, а щорічні змагання на кращого за професією вальника лісу якраз і сприяють зростанню професійної майстерності.

Тим часом судді фіксують точний час, витрачений на один із найголовніших видів змагання, ретельно перевіряють якість виконаної роботи, аналізують дотримання вимог із охорони праці. Всі ці дані заносять до протоколу. Щоб підведення підсумків змагання, визначення його переможців стало справедливим і об'єктивним.

Після завершення першого виду змагань учасники по команді приступають до наступного — заміни ланцюга бензопили. Так само суддею фіксується точний час, витрачений на цю операцію і якість виконаної заміни. Третій, наступний вид змагання, — розкряжування дерева комбінованим зрізом і розкряжування дерева на точність різу.

Ці види змагання вимагають від учасників справді хірургічного окоміру і сильної руки. Суддя і його асистенти, так само фіксуючи витрачений час, проводять заміри з точністю до міліметра. А бензопила ж — не хірургічний скальпель. Та лісоруби успішно справляються і з цими видами змагання.

Останній вид трудового суперництва, либонь, найлегший — обрізування гілок. Але й тут є свої тонкощі та секрети, володіючи якими, лісоруби зачистять дерево буквально за лічені хвилини, дотримуючись заданої технології з економії деревини.

І ось змагання завершені. Конкурсанти складають шоломи, рукавиці, спецодяг, приводять до ладу бензопили, поглядаючи у той бік, де зібралися на експрес-нараду з визначення лідерів змагання головний суддя зі своїми асистентами. А також громадськість із числа спостерігачів – представників і головних спеціалістів лісгоспів і спонсорів, котрі контролювали весь процес.

Нарешті суддівський гурт приходить до консенсусу з визначення першого, другого і третього місць у змаганні.

Настає урочиста хвилина оголошення переможців. Перше місце і визнане лідерство виборов вальник лісу Сергій Щуліпенко з ДП «Холминське лісове господарство». Він і представлятиме команду чернігівських лісівників на Всеукраїнському конкурсі вальників лісу.

Друге місце зайняв Василь Васильцов із ДП «Новгород-Сіверське лісове господарство». Третє

– за Миколою Мартиненком із ДП «Чернігівське лісове господарство».

Від Товариства лісівників України, від директорського корпусу Чернігівського ОУЛМГ переможців змагання привітав головний інженер, заступник начальника Чернігівського ОУЛМГ Олександр Жук та директор ДП «Борзнянське лісове господарство» Андрій Данько. Вони вручили переможцям цінні подарунки та грошові премії. Від спонсорів також переможці конкурсу отримали винагороди.

Вже в надвечір'я завершився конкурс святковим обідом і щирими побажаннями лідеру змагань Сергію Щуліпенку удачі і першості на Всеукраїнському конкурсі.

За інформацією
Чернігівського ОУЛМГ

Змагання об'єднали лісівників, мисливців та спортсменів

Саме це й довели перші обласні змагання з компакт-спортингу серед лісівників, мисливців та спортсменів під назвою «Влучний лісівник». Вони відбулися на базі тиру «Десна» неподалік Чернігова.

Ініціювало змагання ДП «Ніжинське лісове господарство», де директором – Володимир Костирко, а головою профспілкової організації – Юлія Стрілець. Ніжинських лісівників підтримали обласне управління лісового та мисливського господарства, голова обласної федерації стендової стрільби Андрій Склярець, приватний підприємець Василь Коваленко і мисливський магазин «Стрілок-тактик».

Цей спортивний захід об'єднав одинадцять лісогосподарських підприємств і, безумовно, активно сприяв зміцненню не лише дружніх зв'язків поміж працівниками лісових господарств, а й обміну досвідом роботи в сфері фізичної культури та спорту. Тож основної мети досягнуто!

Змагання відбувалися на визначення командної та індивідуальної першості за підсумком двох вправ – «Одиночна мішень» та «Дуплет». Переможців визначали за результатами відповідно до протоколів.

В індивідуальній першості переможцем став майстер лісу Ріпкинського лісництва ДП «Добрянське лісове господарство» **Олексій Максимченко.**

Друге місце здобув директор ДП «Ніжинське лісове господарство» **Володимир Костирко.**

На третьому – лісничий Орликівського лісництва ДП «Семенівське лісове господарство» **Василь Марченко.**

У командній першості на першому місці ДП «Борзнянське лісове господарство», директор **Андрій Данько.**

Друге місце здобула команда ДП «Прилуцьке лісове господарство», директор **Валентин Сурай.**

Третє – за командою Ніжинського лісгоспу, яке очолює **Володимир Костирко.**

Нагороди вручали ініціатор та організатор цих змагань Володир Костирко і головний суддя Микола Пиріг.

Підсумував це особливе стрілецьке суперництво його головний суддя, начальник відділу мисливського господарства обласного управління Микола Пиріг, який зазначив, що саме завдяки таким зустрічам, змаганням лісівники ще раз довели свою згуртованість, одностайність, вміння не тільки працювати в колективі, але й разом проводити спортивні заходи. Він також підкреслив, що саме цим заходом започатковано щорічні змагання з компакт-спортингу серед лісівників та мисливців.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Виставка до 30-річчя Незалежності України

У Чернігівському обласному історичному музеї ім. В. В. Тарновського відбулося велике, прекрасне свято. Урочисто відкрилася оновлена експозиція «Чернігівщина часів відновлення незалежності України 1991–2021 рр.» у рамках музейної зустрічі «Чернігівщина в роки Незалежності».

Цікаву експозицію відкрив директор музею імені В. В. Тарновського Сергій Лаєвський. Серед видатних земляків, котрі стояли біля витоків нашої незалежної держави, він назвав Героїв України Левка Лук'яненка, Івана Плюща, Леоніда Кучму, Леоніда Яковишина.

В експозиції «Економічний розвиток Чернігівщини» представлено наші провідні підприємства, які формують економіку області. Серед них – ТОВ «Земля і воля», генеральний директор – Герой України Леонід Яковишин.

Також вперше на виставці представлена лісова галузь Чернігівщини. Виступив на урочистостях і начальник Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства Сергій Аніщенко, який розповів про значний внесок лісівників області в економіку регіону. Сергій Михайлович наголосив: нині, згідно з указом Президента України, завдання перед всіма лісівниками – збільшити лісистість Чернігівщини та нашої держави.

В чудових урочистостях взяли участь представники влади, керівники підприємств, аграрії, освітяни, працівники культури, митці, військові, спортсмени, студенти, школярі, волонтери…

Директор обласного історичного музею ім. В. В. Тарновського Сергій Лаєвський вручив Подяки за допомогу в організації ювілейної виставки. Серед нагороджених відомих, шанованих людей Чернігівщини – генеральний директор ТОВ «Земля і воля», Герой України Леонід Яковишин та начальник Чернігівського ОУЛМГ Сергій Аніщенко.

На завершення свята всі учасники разом заспівали гімн України.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

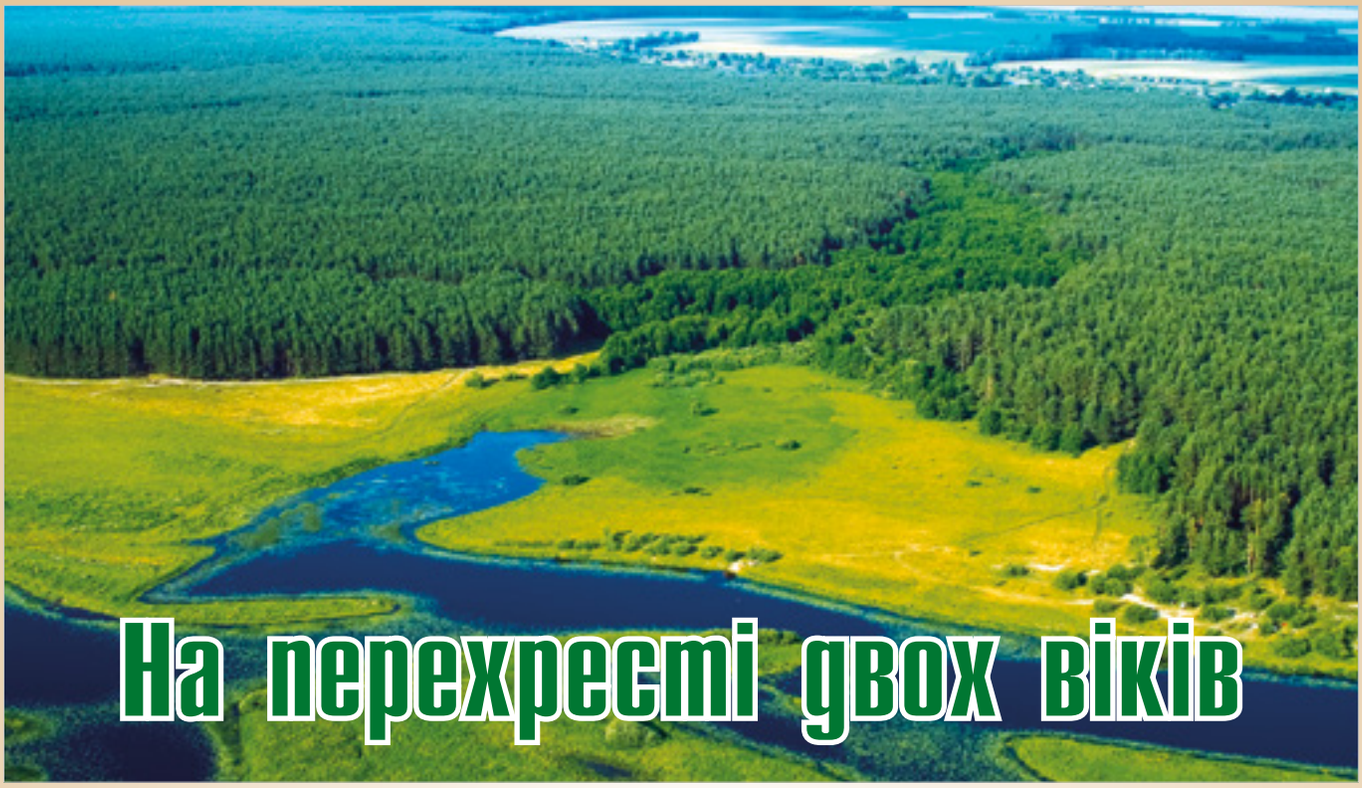

На перехресті двох віків

Від Чернігівської губернської лісової управи до Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства – пам'ятні сторінки літопису століття від початку державного управління лісовою галуззю Сіверського краю.

Для лісу сто років – вік повної зрілості, а для державної управлінської структури – це не лише пора змужніння, а й період ефективної реалізації накопиченого за століття безцінного досвіду і трудової звитяги всіх тих, хто вирощував, плекав і оберігав зелений скарб нашого Північного Полісся.

З висоти двадцятого і двадцять першого століть на перехресті віків глибше усвідомлюється незаперечна істина: Сіверянський ліс – це вірний усім жителям Придесення побратим, котрий завжди поділяв нелегку долю нашої землі, всієї України, першим радів їхнім здобуткам і першим завжди розділяв смуток та негаразди, яких було немало за сто пережитих літ.

Так, історична доля державної управлінської структури лісової галузі Чернігівщини від десятиліття до десятиліття була тісно пов'язана з драматичною долею Вітчизни, з долями багатьох-багатьох лісівників, котра за всі сто років від дня народження державної управлінської структури завжди була, є і буде на відстані серця від чернігівських лісів, тобто невід'ємною від їхнього розвитку і відновлення за будь-яких, навіть найскладніших викликів клімату і суспільного буття.

Показово, що, як і сто років тому, після громадянської війни, повоєнної розрухи, масових лісових пожеж у минулому, двадцятому столітті, на початку двадцятих років нинішнього, вже двадцять першого століття, для державної управлінської структури лісової галузі області, ЧОУЛМГ, з причин аномальних змін клімату та глобального потепління, коли кожний зелений острівець має слугувати для порятунку фауни і флори Полісся, стала нагальною проблема природного заліснення земель, вже непридатних для ведення сільського господарства, тобто збереження і захисту самосійних лісів. Бо підраховано: самосійні ліси зможуть збільшити лісистість України на 300 тисяч гектарів. А це особливо важливо, враховуючи нинішнє всихання стиглих лісів, майже масове ураження їх хворобами і шкідниками.

Саме тому Указ Президента України про обов'язкове підвищення рівня лісистості держави, ініціативу голови Держагентства лісових ресурсів Юрія Болоховця, лист Держагентства лісових ресурсів до керівників лісгоспів очільники громад, депутати органів місцевого самоврядування і, звичайно, всі лісівники сприйняли як керівництво до дії і пошуку найбільш ефективних шляхів для вирішення проблеми.

Нині ведеться пошук правових механізмів, щоб тисячі гектарів самосійних лісів, які виросли на на землях, непридатних для ведення сільського господарства, передати під опіку державним лісовим господарствам або, за певних умов, територіальним громадам. Залишати ж напризволяще подароване природою багатство або розбазарювати його через продаж у чиїсь руки негоже, бо хліб на цих землях не родитиме. Адже бал родючості у них настільки низький, що тільки сосна, береза або вільха і зможуть «підняти» ці землі через їх заліснення.

Земель, де вже відбулося природне заліснення, на Чернігівщині понад 10 тисяч гектарів. Лісівники, спеціалісти держлісгоспів сприймають за честь і глибоку довіру, коли громади передають такі ліси лісогосподарським підприємствам. В управлінських державних структур є багаторічний досвід і високопрофесійні спеціалісти, щоб навести лад у природному залісненні, ефективному відновленні лісів в області.

У зв'язку з тим, що нинішній державній лісогосподарській і управлінській структурі лісової галузі Придесення, як і сто років тому, доводиться невідкладно вирішувати гостру проблему відновлення лісистості, природних або штучних методів заліснення, звернімося до ретельного науково-історичного дослідження архівів, зробленого одним із вірних патріотів лісів Північного Полісся, директором державного підприємства «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція», кандидатом сільськогосподарських наук, доцентом Анатолієм Жежкуном, яке і публікуємо в спеціальному випуску часопису.

Історія відновлення лісів Чернігівщини

З початком Першої світової війни, у революційні роки та у громадянську війну лісокультурні роботи на Чернігівщині майже припинились.

У доповіді лісокультурного відділу Чернігівського губліскому на І Всеукраїнському лісовому з`їзді (5-15 лютого 1923 року) відзначалось, що станом на 1922 рік штучне відновлення потрібно провести на площі 152956 гектарів, з них на зрубах останніх років – на 44597 гектарах, а на пустошах та зрубах минулих років – на 108359 гектарах.

Тому перед лісовим управлінням було поставлено завдання провести відновлення цих земель з додаванням площі щорічної лісосіки суцільних рубок (в середньому 6 тисяч гектарів) протягом 10 років (21,3 тисячі гектарів щороку). Однак за відсутності коштів за 1921 рік було створено лише 254,3 гектара культур, з них висіванням насіння – 40 гектарів. На 1922 рік планувалося створити культури на площі 2404 гектари (фактично – 1592 гектари, з них висіванням насіння – 31 відсоток). Шляхом доповнення – 710 гектарів (фактично – 27,3 гектара), закладанням нових та утриманням наявних розсадників – 109 гектарів (фактично – 52 розсадники площею 27,9 гектара). Обгороджування культур здійснити на 519 гектарах (фактично – 113 гектарів). Заготівля насіння сосни мала становити 1600 кілограмів (фактично – 3810 кілограмів), дуба – 32000 кілограмів (фактично – 99456 кілограмів), інших порід – 4800 кілограмів (фактично – 1376 кілограмів). За 1923 рік також проведено обробіток ґрунту для створення культур на площі 333 гектари, вирощено 150 мільйонів сіянців сосни, залишено у 20 шишкосушарнях 40,7 тонни шишок сосни.

Таким чином, у результаті насінного 1922 року лише заготівля насіння сосни та дуба сягала планових показників. Усі інші планові завдання не були виконані. За непроведення доглядів у лісових культурах їхня якість на багатьох ділянках була незадовільною. Попри це планові показники лісокультурних заходів на 1923 рік були збільшені: створення культур передбачено на 3010 гектарах, догляди за культурами – на 3020 гектарах, роботи у розсадниках – на 133 гектарах, обгороджування культур – на 350 гектарах. А ще потрібно було заготовити 9760 кілограмів насіння сосни, 25600 кілограмів дуба і 2496 кілограмів насіння інших порід.

Тим часом низька якість лісових культур сосни, особливо створених висіванням насіння, відсутність належних доглядів, пошкодження худобою спонукали керівництво гублісоуправління видати розпорядження щодо створення їх лише садінням,

вводити у схеми змішування листяні породи (березу або дуб), своєчасно здійснювати догляди та обгороджування культур.

Распоряжение
Черниговского гублесуправления
от 08.03.1922 года № 146

Всем лесничим!

Замечено стремление лесничих к культивированию площадей вырубок, особенно бывших под сельскохозяйственным пользованием, путем посева, а не посадки. Посев требует много семян (до 20 ф на дес.) (близько 7,5 кг·га$^{-1}$ – А.Ж.), *что составляет 28 руб., а посадка – 7-10 руб. Посевы требуют значительных уходов, тем больше убыль.*

Предлагается создавать лесные культуры только путем посадки. Посадки на обработанных площадях производятся рядами при 2 арш. расстоянии ряд от ряда и в рядах между сеянцами до 1 арш., на что потребуется сеянцев до 11 тыс. шт. (розміщення садивних місць 1,4 х 0,7 м, густота – до 10068 шт·га$^{-1}$).

На вырубках же производить посадки в плужные борозды, проводимые при том же расстоянии и при том же размещении саженцев. Если же борозд проводить нельзя, то почву подготавливают площадками, размером 1,5 арш. х 3 вр. х 6 вр. (1,07 х 0,13 х 0,27 м).

Борозды должны быть проводимы правильными рядами. За посадками вести своевременный уход и должны быть огорожены. При посадке сосны вводить смесь березы, а если почва позволяет, то и дуба.

Начлесоуправления КЛИМАНОВ
Инспектор лесов ВАСИЛЬЕВ

У 1922-23 операційному році на Чернігівщині діяла 21 шишкосушарня. До розрахунку потреби у насінні сосни входило: створення культур сосни у державних лісництвах на площі 7648 гектарів, на землях агролісомеліоративного фонду – на 2185 гектарах, разом – 9833 гектари. На цю площу для висаджування потрібно близько 99 мільйонів сіянців сосни (9885 штук на гектар). У розсаднику з одного кілограма насіння сосни в середньому вирощували 31250 сіянців. Тому загальна потреба насіння сосни для розсадників становила 3168 кілограмів. Для висівання лісових культур на площі 1,09 тисячі гектарів потрібно 4800 кілограмів насіння (4,4 кілограма на гектар). Крім того, для потреб ВУПЛа заготовлювали 2000 кілограмів насіння.

Таким чином, на потреби у поточному році було необхідно 9968 кілограмів насіння. Окрім цього, в обсязі річного висівання насіння (3168 кілограмів) проводили заготівлю на випадок неврожаю у наступному році. Тобто загальна потреба у насінні сосни звичайної становила 13136 кілограмів. Гублісоуправління щорічно надавало інформацію щодо прогнозованого урожаю насіння: берези, вільхи, ільмових порід – до 20 квітня, дуба – до 1 липня та до 1 вересня, сосни, ялини, модрини, липи, клена, ясена – до 1 вересня.

Лісництвами Чернігівського гублісоуправління в 1923-1924 операційному році зібрано 7200 кілограмів насіння сосни, 202368 кілограмів жолудів дуба, 344 кілограми – ясена, 248 кілограмів – клену гостролистого, 1123 кілограми інших супутніх та 19 кілограмів фруктових порід – разом 211302 кілограми.

Вирощування садивного матеріалу здійснювалось на розсадниках площею 24 гектари. Створення лісових культур висіванням насіння та висаджуванням сіянців сосни провели на 7876 гектарах, з них сосни – на 7182 гектарах, дуба – на 694 гектарах. Сприяння природному відновленню та доочищення лісосік проведено на 2027 гектарах. Доповнення лісових культур здійснено на 1409 гектарах, догляди за культурами – на 5147 гектарах, огороджування культур – на 101 гектарі.

Згідно з архівними даними, в Орлівському лісництві планувалось зібрати 288 кілограмів насіння сосни, 480 кілограмів жолудів дуба. Вирощування сіянців сосни здійснювалось на двох розсадниках загальною площею 0,84 гектара. Спочатку проводили обробіток ґрунту та влаштування грядок, потім висівали насіння і накривали шаром моху. Висіяне насіння охороняли від птахів, знімали мох після появи сходів сосни і накривали їх тирсою. Протягом вегетаційного періоду проводили чотири догляди. Кількість вирощених сіянців сосни становила 3 мільйони штук.

Обробіток ґрунту для створення лісових культур здійснювали кінними плугами на галявинах, ділянках, переданих для тимчасового сільгоспкористування та зрубах, загальною площею 218,5 гектара. Щорічно для сільгоспкористування віддавали до 65 гектарів зрубів. Орендар власними силами здійснював корчування пнів та вирівнювання ґрунту. Борозни прокладали на відстані 1,4-2,1 метра. Висаджування сіянців сосни (191 гектарів) здійснювали під меч Колесова. На одному гектарі висаджували 14 тисяч сіянців (відстань між сіянцями в ряду – 0,5-0,75 метра.

Культури дуба створювали шляхом висаджування жолудів під мотику з розрахунку 192 кілограми на гектар. На третьому році вводили листяні породи для підгону у рості дуба. Доповнення здійснювали до 25 відсотків від кількості садивних місць. Для попередження від знищення худобою щорічно обгороджували до 280 гектарів культур. Догляд за культурами протягом вегетаційного періоду проводили двічі. За таких умов формувались деревостани чистого складу, які мали низьку стійкість до впливу шкідників, хвороб та пожеж. Тому Г.М. Висоцький зазначав, що у суборах потрібно «… вивчити помилки чистих соснових культур, біології утворених насаджень, їх виправлення й досліди щодо утворення інших (мішаних) культур».

Згідно з «Інструкцією про випасання худоби у лісах УРСР» (1922) випас худоби не дозволявся від появи трави до 1 листопада на лісосіках, у молодняках та культурах заввишки до 2,8 метра, в деревостанах із підростом цінних порід, на сипких слабкозадернілих пісках, вздовж крутих берегів річок, у діючих ярах, у розсадниках та заповідниках.

За матеріалами «Альбомів лісових культур», у Сорокошицькому лісництві у 1919-1929 роках на зрубах з піщаними ґрунтами у перший рік висаджували живці шелюги та висівали насіння сосни, або у наступному році після приживлення шелюги висівали насіння або висаджували сіянці сосни. На невеликих за площею зрубах (до одного гектара) висаджували сіянці сосни площадками без обробітку ґрунту. Наприклад, у кв. 30 вид. 4 висаджені живці шелюги у 1921 році на площі 3,8 гектара, у 1922 році – 33,1 гектара. У 1923 році висівали насіння сосни на зрубах з висадженою шелюгою на площі 35 гектарів, висаджували сіянці сосни на 5,2 гектара та висівали насіння сосни (без шелюги) на 4,7 гектара.

У Задеснянському лісництві за 1919-1923 роки висаджено 198,3 гектара культур. Обробіток ґрунту здійснювали кіньми з плугами та вручну площадками з перевертанням ґрунту з однієї ями в іншу. Садивне місце утворювали розміром 22х22 сантиметра та 27х27 сантиметрів на глибину 35 сантиметрів. Садіння сіянців сосни, дичків берези та живців тополі здійснювали навесні під меч Колесова. Розміщення садивних місць: 1,4-2,1х0,5-0,7 метра культур, густота – від 8,2 до 11 тисяч штук на гектар. Протягом першого року проводили один догляд прополюванням та розпушуванням ґрунту сапкою і звільнення деревець сосни від засипання піском. Приживлюваність культур першого року становила близько 80 відсотків. На другий рік догляд не проводили, і від засипання піском гинуло до 15 відсотків дерев сосни.

Після садіння культур сосни (9,1 тисячі штук на гектар) навесні 1923 року на задернілому дев'ятирічному зрубі у Присторонській дачі Ріпкинського лісництва без проведення доглядів усі дерева сосни відмерли. У разі утримання зрубів протягом 3-5 років у сільгоспкористуванні, з наступним прокладанням борозен та садінням культур під клиновидну лопату з розміщенням 1,4х0,7 метра, приживлюваність сягала 80 відсотків. У випадках, коли після сільгоспкористування на ділянках зрубів лісові культури своєчасно не створювали або висаджували сіянці сосни без обробітку ґрунту, через 2-3 роки після задерніння вони гинули.

В Узруївському лісництві лісові культури створювали на старих галявинах та на зрубах. Задернілі зруби залишали протягом декількох років під сільгоспкористування. Садіння культур здійснювали у плужні борозни навесні або восени з розміщенням 1,4х0,7 метра (густота до 14,5 тисяч штук на гектар$^{-1}$). Протягом весни та осені 1923 року було створено 274 гектарів культур сосни. Відпад культур за перший рік становив 20-25 відсотків.

У Собицькому лісництві садіння культур сосни здійснювали у дно борозен однорічними сіянцями з розміщенням 1,4х0,5 метра (14,3 тисячі штук на гектар$^{-1}$). На зрубах, де застосування обробітку ґрунту плугами здійснити не вдавалось, ґрунт підготовлювали вручну розпушуванням смуг майбутніх рядів, завширшки 35 сантиметрів, через відстань між смугами 2 метри. Культури дуба створювали лише висіванням жолудів у розпушені мотиками смуги, які розміщували на відстані 2 метри. У 1923 році в лісництві було створено 232,9 гектара культур, із них садінням – 211,6 гектара.

У Батуринському лісництві (урочище Синя) лісові культури у 1923 році створювали на зрубах 1917-1922 років з-під деревостанів листяних порід. Обробіток ґрунту здійснювали шляхом викопування ям розміром 27х27 сантиметрів. Жолуді дуба висівали з розміщенням 1х0,7 метра, з витратами 176 кілограмів на гектар. На галявинах, прогалинах та

хвойних лісосіках у 1917-1919 роках обробіток ґрунту здійснювали кінними плугами з відстанню між борознами 1,1 метра. Однорічні сіянці сосни висаджували в ряду через 0,7 метра (густота – 12,8 тисячі штук на гектар$^{-1}$).

Створення культур сосни висіванням насіння застосовували у Погорільській дачі Чернігівського лісництва. Навесні 1923 року обробіток ґрунту здійснювали копанням ям розміром 27х27 сантиметрів на глибину 35 сантиметрів з перекиданням ґрунту з однієї ями до іншої, з розміщенням на відстані 1,4х0,7 метра. Ґрунт у ямі розпушували, висівали насіння сосни, засипали тонким шаром ґрунту та накривали хвойними гілками. Витрати насіння сосни становили 2,2 кілограма на гектар. Після утворення сходів гілки знімали та протягом року здійснювали прополювання. У заплаві ріки Десна культури створювали живцями тополі, висадженими в дно плужних борозен з розміщенням 1,4-2,1х0,5-0,7 метра.

У Пакульському лісництві у 1923 році накопичилось 1600 гектарів зрубів та прогалин, котрі було необхідно закультивувати. На прогалинах та зрубах, де був можливим обробіток ґрунту кінними плугами, прокладали плужні борозни, а за густого задерніння – поряд на відстані 1,4 метра – двійні борозни. На зрубах, де борозни прокласти було неможливо, обробіток ґрунту проводили копанням ям. Ґрунт розпушували та перекидали з однієї ями розміром 27х27 сантиметрів та глибиною 30 сантиметрів в іншу яму. Ями розміщували на відстані 1,4х0,7 метра за густоти культур 9885 штук на гектар$^{-1}$. Культури сосни звичайної висаджували сіянцями під меч Колесова з домішкою (10-30 відсотків) дичків берези повислої.

У фондових матеріалах зазначається про сприяння природному поновленню способом обробітку ґрунту мотиками восени з утворенням смуг на відстані 1,4 гектара. У Собицькому лісництві восени 1922 року сприяння природному відновленню проведено на площі 5,6 гектара.

У Добрянському збільшеному лісництві восени 1926 року створено 218,2 гектара лісових культур, навесні 1927 року – 342,5 гектара. Разом за операційний рік – 560,7 гектара. Ці культури оцінювались за якістю: добрі – 70 відсотків, задовільні – 25 відсотків, а загиблі – 5 відсотків. Найгіршими у лісництві були культури 1922-1925 років з причин створення їх надто рідкими, вирощування без доглядів, пошкодження при випасанні худоби.

Після створення лісгоспів та ліспромгоспів у 1929 році стан лісовідновлення значно погіршився. Наприклад, в Остерському лісгоспі за 1929 рік було створено лісових культур способом садіння дерев 1290 гектарів (план – 2098 гектарів), висіванням насіння – 174 гектари, сприяння природному поновленню – 77 гектарів. Всіх лісовідновних заходів на зрубах проведено на 1541 гектарі, що становило 67 відсотків плану. Враховуючи, що стан культур попередніх років був незадовільним, планувалось їх доповнення на площі 1250 гектарів, однак виконано лише 768 гектарів (61 відсоток). Догляди за культурами були проведені лише на 19 відсотках від запланованих ділянок. Висівання насіння у розсадниках проведено на 15,39 гектара (95 відсотків). Тільки лісомеліоративні роботи проведено з перевиконанням планових показників: зміцнення та заліснення пісків – 665 гектарів (139 відсотків), осушення заболочених ділянок – 500 гектарів (192 відсотки). Здійснено закріплення 11 гектарів ярів. На проведення акції «Тиждень лісу» створено 161 гектар нових лісонасаджень, 5,4 кілометра лінійних насаджень, закладено два парки. В акції брали участь 2485 осіб, висадили 1,8 мільйона дерев. За звітністю лісгоспу у 1929-1930 операційному році планові показники з лісовідновлення були також недовиконані (особливо з догляду за культурами – лише 4 відсотки). У лісгоспі не було заліснено більше 12 тисяч гектарів зрубів, що становило 30 відсотків від лісопридатної площі.

Після розподілу лісів на лісопромислову та лісокультурну зони у 1930 році більша частина лісгоспів Східного Полісся залишалась у лісопромисловій зоні. Основним завданням було виконання планів лісозаготівельних робіт. Відновлення лісів на зрубах зводилось переважно до заходів сприяння природному поновленню.

У 1932-1936 роках малоресурсні Ніжинський, Прилуцький, Путивльський та Роменський лісгоспи були підпорядковані утвореному Чернігівському обласному лісогосподарському тресту. Тоді було виявлено 4605 гектарів незаліснених ділянок для штучного лісовідновлення. У 1934 році там створено 819 гектарів лісових культур садінням сіянців і 147 гектарів – висіванням насіння. Культури сосни звичайної створили на 439 гектарах, дуба звичайного – на 395 гектарах (з них висіванням – 147 гектарів). Доповнення культур проведено на площі 871 гектар, догляди за культурами – на 1448 гектарах. Заготовлено 674 кілограми насіння сосни звичайної, 2 кілограми ялини європейської, 114568 кілограмів дуба звичайного, інших листяних порід – 7119 кілограмів, кущових порід – 430 кілограмів, плодових порід – 1398 кілограмів. Це повністю забезпечувало внутрішні потреби підприємств. Нові розсадники створено на 43,13 гектара, а вербових та тополевих маточних плантацій – 14 гектарів. На розсадниках проводились захисні заходи боротьби з капустянкою та мишами. Очищено лісосік суцільних рубок – 395 гектарів, вибіркових рубок – 472 гектари. Залишилось неочищеними 545 гектарів лісосік вибіркових рубок. Підготовлено ґрунт для створення лісових культур у наступному році на площі 140 гектарів.

Площа лісосік головного користування Добрянського ліспромгоспу у 1936 році становила 479 гектарів. Очищення лісосік від порубкових решток здійснювали після завершення заготівлі ліквідної деревини. Обсяги очищення на ділянках суцільних та умовно-суцільних рубок поточного року становили 115 гектарів, на лісосіках минулих років – 74 гектари, вибіркових рубок поточного року – 270 гектарів, минулих років – 70 гектарів, пошукових рубок поточного року – 80 гектарів, а на ділянках минулих років взагалі не проводились. Загальна площа ділянок поточного та минулих років на 1936 рік становила 2340 гектарів. За 1936 рік

очищення зрубів здійснено на 609 гектарах. Решта 1731 гектар лісосік залишалась захаращеною, була осередками для розмноження шкідників та лісових пожеж. Висаджування лісових культур проведені на площі 298 гектарів, тоді як планом передбачалося 400 гектарів, доповнення – на 59,2 гектара, догляди за культурами минулих років – 142 гектари, поточного року – 44 гектари. Садивний матеріал вирощували у розсадниках площею 4,42 гектара. Таким чином, обсяги рубок значно перевищували обсяги створення та вирощування культур. Зруби відновлювались малоцінними та другорядними деревними породами і чагарниками.

У 1936 році після переведення лісів Східного Полісся до водоохоронної зони обсяги лісокультурних робіт почали зростати. В Остерському лісгоспі за 1927-1939 роки списано 345 гектарів загиблих лісових культур. У 1939 році було зрубано перестійних і розладнаних деревостанів на 172 гектарах. Після розчищення від захащеності та чагарників площа незаліснених зрубів зменшилась на 182 гектари, прогалин – на 881 гектар, горільників – на 2 гектари. У 1939 році було створено 1403 гектари лісових культур та на 180 гектарах здійснено сприяння природному поновленню.

У роки Другої світової війни лісам було завдано колосальної шкоди. Багато лісових культур загинуло внаслідок бойових дій, лісових пожеж, пошкодження худобою, відсутності доглядів. Лише у післявоєнні роки обсяги лісокультурних робіт почали збільшуватись (табл.)

Обсяги створення лісових культур лісгоспами Чернігівської області

Головна порода культур	Обсяги створення лісових культур (га) у чисельнику – на землях держлісфонду, у знаменнику – на колгоспних землях за роками					
	1946	1947	1948	1949	1950	Разом
Сосна звичайна	2298 29	3612 34	4860 470	5796 930	4871 2013	21437 3476
Дуб звичайний	280 -	948 -	1099 53	1494 87	1272 336	5093 476
Тополі	4 -	47 -	58 -	144 1	55 5	308 6
Інші	30 -	12 -	43 -	21 2	60 34	166 36
Разом:	2612 29	4619 34	6060 523	7455 1020	6258 2388	27004 3994

Протягом п'яти років було створено 27 тисяч гектарів лісових культур у лісовому фонді підприємств та близько 4 тисяч гектарів – на землях колгоспів. За доповідною запискою директора Добрянського лісгоспу Ловойка у 1950 році на підприємстві не було машин і механізмів, лише 8 роз'їзних коней і жодного робочого. Шість робочих волів не могли забезпечити у повному обсязі обробіток ґрунту, вивезення гірничої стійки, виконувати інші господарські роботи. У лісгоспі працювала на паливних дровах шишкосушарня на 12 барабанів та один обезкрилювач насіння. Не було навіть скляних бутилів для зберігання насіння. Для лісокультурних робіт застосовували лише ручні інструменти: мечі Колесова, сівалки, мотики, сапки та граблі. У Городнянському лісгоспі у насіннєвий 1949 рік було зібрано 99,6 тонни жолудів. У розсадниках Борзнянського лісгоспу вирощували 32 види деревних, кущових та плодових порід. Слід зазначити, що на той час (1947 рік) ліспромгоспи лісокультурних робіт взагалі не проводили.

Розвиток лісовідновлення, лісорозведення та активізація агролісомеліоративних робіт набули розмаху після видання у 1948 році постанови «Про план полезахисних лісонасаджень, впровадження травопільних сівозмін, будівництво ставків і водойм для забезпечення високих і сталих урожаїв у степових і лісостепових районах європейської частини СРСР» (1948 рік).

Після прийняття «Правил рубок головного користування в лісах СССР» у 1950 році основним способом відновлення у соснових лісах Східного Полісся лісовпорядкуванням проектувалось природне, а у дубових – мішане: природне насіннєве і паросткове з доповненням або створенням лісових культур. До заходів сприяння природному поновленню у соснових лісах, призначених до РГК, належали: збереження підросту, залишення 10-15 штук на гектар насіннєвих дерев сосни звичайної. Окрім цього, під наметом деревостану за рік до рубки або на зрубі після його очищення від порубкових решток рекомендовано поверхневе розпушування ґрунту або здирання трав`яного та мохового покриву смугами або площадками. У соснових деревостанах сугрудів за 1-3 роки до РГК призначали вирубування підліску та дерев другого ярусу, що можуть завадити відновленню. Порубкові рештки спалювали у купах або залишали (на вологих ґрунтах) на перегнивання. У дубових деревостанах свіжих грабових і кленово-липових дібров, призначених до РГК, пропонували проводити розпушування ґрунту смугами під наметом деревостанів восени у насіннєвий рік, але не раніше ніж за 3-4 роки до рубки, з обов'язковим інтенсивним розрідженням густого підліску за рік до рубки. У разі, коли природне поновлення не відбувається, рекомендували проводити підсівання жолудів у рік рубки рядами або шпигуванням «гніздами» у розпушений ґрунт. У вологих та заплавних дібровах – розпушування ґрунту восени у насіннєвий рік зі створенням нанопідвищень за 3-4 роки до РГК, з інтенсивним розрідженням підліску за 2 роки до рубки. У разі незадовільного природного поновлення – висівання жолудів рядами або шпигування «гніздами» без обробітку ґрунту. Заборонялось випасання худоби за 5-7 років до РГК. Однак вказані заходи сприяння лісовідновленню на підприємствах не виконувались. На зрубах практикувалось штучне відновлення або вони поновлювались м`яколистяними породами.

У 1956 році лісгоспами Чернігівського ОУЛГ створено лісових культур садінням 6947 гектарів, висіванням насіння – 1560 гектарів, сприянням природному поновленню – 1005 гектарів, доповненням культур – 10087 гектарів, доглядом за куль-

турами (переведення на одноразовий) – 84952 гектари. Проводився обробіток ґрунту для створення лісових культур на 8908 гектарах, у розсадниках – 185 гектарів, корчування пнів на зрубах – 139 гектарів, обгороджування культур – 108 гектарів.

Після підпорядкування лісгоспів Чернігівському обласному управлінню сільського господарства і заготівель стан лісокультурної справи погіршився. У 1960 році лісове насіння не у повному обсязі перевірялось на якість, висока частка його належала до некондиційного. Не забезпечувався вихід стандартного садивного матеріалу, наприклад у Борзнянському лісгоспі він складав: для сосни звичайної – 82 відсотки, для дуба звичайного – 90 відсотків, берези повислої – 80, вільхи чорної – 66 відсотків, для клена гостролистого – 58, тополі – 39, липи дрібнолистої – 16 відсотків.

У Добрянському та деяких інших лісгоспах не виконувались контрольні показники з очищення та розкорчовування зрубів, неякісно проводився догляд за культурами. Приживлюваність культур Добрянського лісгоспу зменшилась з 76 у 1959 році до 73 відсотків у 1960 році. Загинуло 6,1 гектара культур. Не виконувались планові показники переведення лісових культур до вкритих лісовою рослинністю земель.

У 1960 році Новгород-Сіверським лісгоспом було створено 1154 гектари лісових культур (план – 1140 гектарів), здійснено догляди за лісовими культурами на 4679 гектарах (план – 4575 гектарів). Закладено у розсадниках відділень для вирощування сіянців на площі 12,3 гектара, шкільних відділень – 1 гектар, плантація тополі – 3 гектари. Вирощено 1496 тисяч штук садивного матеріалу.

За матеріалами лісовпорядкування Чернігівського лісгоспзагу (1961 рік) зазначено, що попереднє поновлення сосни звичайної відбувається під наметом стиглих соснових деревостанів, що мають повноту не більше 0,5 за умови проведення заходів зі сприяння протягом не менше 4-5 років

поспіль та відсутності випасання худоби. У сосняках свіжого бору водоохоронних лісів (кв.116, вид. 4 Любецького лісництва), повнотою 0,4 після щорічного проведення сприяння природному поновленню протягом 1952-1961 років загальна кількість підросту становила 28,9 тисячі штук на ·гектар$^{-1}$, з них частка сосни звичайної – 78 відсотків. У стиглих соснових деревостанах з повнотою 0,6-0,7 після розпушування ґрунту та зняття мохового покриву протягом 1-2 років до рубки головного користування відновлювалось від 6 до 20 тис. шт.·га$^{-1}$ самосіву, з часткою сосни звичайної – 80-95 відсотків. Однак самосів сосни під зімкнутим наметом визнавали ненадійним тому, що він гинув після проведення суцільної рубки. Збереженість самосіву сосни під наметом соснових деревостанів з повнотою 0,6-0,7 становив лише 5 відсотків, однак у «вікнах» залишалось до 88 відсотків від початкової густоти. За 2-3 роки після суцільної рубки густота підросту та самосіву сосни становила 0,5-2,3 тисячі штук на ·гектар$^{-1}$, що оцінювало ділянку як невідновлений зруб. Зі збільшенням періоду після суцільної рубки збільшувалась кількість дерев листяних порід. У ТЛУ B_2 за 2 роки густота кореневих паростків осики становила 30 тисяч штук на ·гектар$^{-1}$, що призводило до зміни порід. Інженер-таксатор зробив припущення, що після поступової рубки за два прийоми « …возможно сохранение самосева и создание насаждений естественного происхождения».

У Новгород-Сіверському лісгоспзазі лісовпорядкуванням 1961 року відзначено, що природне поновлення відбувається задовільно лише у соснових деревостанах, що мають повноту 0,4 і меншу. У ТЛУ B_2, B_3, C_2, C_3 під наметом малоповнотних сосняків нараховується 8-10 тисяч штук на гектар$^{-1}$ підросту, з них частка сосни звичайної – 70 відсотків, берези повислої та осики – 30 відсотків. У стиглих сосняках повнотою 0,7 і більше підріст трапляється групами та куртинами лише у «вікнах». Зруби задовільно відновлюються лише осикою.

Основним видом рубок головного користування було прийнято суцільний з наступним створенням лісових культур. На підставі аналізу лісокультурного фонду лісгоспзагів на 1962-1971 роки були визначені такі обсяги створення лісових культур на незаліснених лісосіках: Борзнянський – 663 гектари, Добрянський – 750 гектарів, Корюківський – 1376 гектарів, Мринський – 1944 гектари, Ніжинський – 771 гектар, Новгород-Сіверський – 1140 гектарів, Остерський – 114 гектарів, Семенівський – 2445 гектарів, Холминський – 1591 гектар, Чернігівський – 1378 гектарів, разом – 12172 гектари. Сприяння природному поновленню планувалось лише у Чернігівському лісгоспзазі (20 гектарів на рік), природне заростання зрубів – у Ніжинському (41 гектар), Борзнянському (25 гектарів) та Корюківському (17 гектарів) лісгоспзагах.

На невкритих лісовою рослинністю землях протягом 1962-1971 років планувалось здійснити створення культур у лісгоспзагах: у Корюківському – 1766 гектарів, в Остерському – 1159 гектарів, у Семенівському – 3649 гектарів, у Холминському – 1753 гектари, разом – 8327 гектарів.

За минулі роки у Новгород-Сіверському лісгоспі в ТЛУ A_1 та A_2 рекомендували створювати чисті культури сосни звичайної. У суборах та сугрудах пропонувалось три схеми змішування для культур з перевагою у складі сосни звичайної: 8рСз1рКлг2рБп1рКлг; 8рСз1рАкб3рБп1рАкб; 7рСз1рАкб3рДз1рАкб. Для культур з перевагою дуба звичайного схеми змішування були наступні: 5рДз1рКг5рЯлє1рКлг; 5рДз1рАкб3рСз1рАкб. Однак ці схеми змішування культур фактично не виконували, частка сосни була більшою, сосна випереджала ріст дуба і витісняла його у 20-30-річному віці. Культури ялини створювали за такими схемами: 4рЯлє3рДз; 4рЯлє1рКлг2рДз1рКлг. Однак за таким змішуванням порід ялина, що росла за ІА класом бонітету, випереджала у рості дуб і у 20-30-річному віці призводила до його відмирання. Протягом 1950-1961 років Новгород-Сіверським лісгоспом було висаджено 43 гектари часткових та 651 гектар піднаметових культур у середньовікових та старших деревостанах, що мали повноту 0,4-0,5 та на прогалинах. Однак їхній стан за нерегулярних доглядів був незадовільним. Великі площі культур були пошкоджені від випасання худоби.

За лісовпорядкувальними планами на 1962-1971 роки ТЛУ A_2 рекомендувало створювати культури за схемою змішування: 4рСз1рЧагарник(Чг)2рБп1рЧг, з розміщенням садивних місць 1,5х0,75 метра. У ТЛУ B_2 та B_3 пропонувалось: 7рСз1рЧг3рБп1рЧг, розміщення 1,5-2х0,7-0,75 метра. Поміж рядами пропонували вводити бузину червону. У ТЛУ C_2 та C_3 перша схема змішування була подібною до попередньої у B_2, але замість берези пропонували вводити дуб червоний. Інша схема мала такий вигляд: 5рСз1рЯлє5рСз1рЧг2рМдє1рЧг. Для створення культур ялини європейської у ТЛУ C_2 та C_3 рекомендувалось лісовпорядкуванням три схеми змішування: 5рЯлє1рЧг2рМдє1рЧг; 3рЯлє1рБп; 5рЯлє1рЧг3рДчр1рЧг, розміщення 1,5х1 метр. Модрину планувалось уводити у сугрудах за змішуванням з сосною звичайною, ялиною, липою дрібнолистою та чагарниками, з розміщенням садивних місць 2-2,5х1 метр. Кількість доглядів за культурами: у перший рік – 1-2, на другий рік – 2, на третій рік – 1-2.

Після зниження обсягів головного користування у другій половині 60-х років минулого століття тотожно зменшувались і обсяги лісовідновних заходів. Лісгоспзагами Чернігівського ОУЛГ протягом 1970 року було створено 2989 гектарів культур, з них у держлісфонді – 1655 гектарів. За поліськими підприємствами обсяги лісовідновлення відповідно були такими: Борзнянський – 231 і 80 гектарів, Городнянський – 140 і 126 гектарів, Добрянський – 200 і 175 гектарів, Мринський – 150 і 137 гектарів, Ніжинський – 143 і 87 гектарів, Новгород-Сіверський – 375 і 172 гектарів, Остерський – 81 і 80 гектарів, Семенівський – 225 і 173 гектарів, Холминський – 351 і 109 гектарів, Чернігівський – 565 і 448 гектарів, Сосницька ГЛМС – 228 і 44 гектари, разом – 2689 і 1631 гектар. В Остерському лісгоспзазі за 1970 рік створено лісових культур у 1,5 разу менше, ніж у 1961 році. Подібна тенденція спостерігалась і на інших підприємствах.

Підприємства також здійснювали інші лісовідновні заходи. Наприклад, Борзнянським лісгосп-

загом у 1970 році для створення культур здійснено обробіток ґрунту механізованим способом – 76 гектарів, кінним та ручним – 106 гектарів, обробіток ґрунту для висаджування дерев у рядах з відмерлими деревами культур – 104 гектари, доповнення культур – 302 гектари, межогляди за культурами – 40000 гектарів, додаткове прополювання ручним способом у рядах культур – 200 гектарів, висаджування дерев у рядах з відмерлими деревами культур – 172 гектари. Висівання насіння у розсадниках проведено на площі 6,1 гектара, закладання шкілок – на 2 гектарах, плантацій швидкоростучих порід – 4,1 гектара, горіхоплідних порід – 3 гектари, агротехнічні догляди у розсадниках – 18,5 гектара, закладання ПЛНД – 5 гектарів, догляд за ПЛНД – 15 гектарів, обгороджування дикорослих плодових порід – 250 гектарів, викопування садивного матеріалу – 4,7 мільйона штук. У лісгоспзазі створена насіннєва плантація багаторічного люпину площею 5 гектарів. На 30 гектарах незімкнутих лісових культур висіяне насіння люпину. У розсадники внесено 250 тонн органічних та 4,9 тонни мінеральних добрив. Садивними машинами висаджено 100 гектарів культур (43 відсотки). Заготовлено 150 кілограмів насіння сосни звичайної, з них 50 кілограмів – з покращеними спадкоємними властивостями, вільхи чорної – 25,8 кілограма, акації білої – 41,7 кілограмів, липи дрібнолистої – 4,5 кілограма, кленів: гостролистого – 13 кілограмів, явора – 20 кілограмів, ясена зеленого – 125 кілограмів, сливи домашньої – 8 кілограмів, вишні – 9 кілограмів, яблуні лісової – 7,5 кілограма, гіркокаштану – 357 кілограмів, 10 видів чагарникових порід – 344,7 кілограма, разом листяних порід – 611,5 кілограма.

За неврожайного 1970 року отримано 6500 кілограмів жолудів дуба з Тернопільської області, 3,4 кілограма ялини європейської – з Київської, 3,6 кілограма шовковиці з Ніжинської коконосушарні, один кілограм шипшини зі Львівської області та 3,3 кілограма модрини сибірської – з Алтайського краю Росії. Не виконано збір насіння берези повислої в обсязі 70 кілограмів. На підприємстві у 1970 році працювало 103 лісокультурниці для доглядів за 260 гектарами лісових культур та за шістьма гектарами розсадників.

Обсяги лісовідновлення за 1983 рік (табл.) вже були дещо меншими порівняно з попередніми роками.

Обсяги лісовідновних заходів у лісгоспзагах Чернігівської області за 1983 рік

Назва підприємства	Створено культур, га	Сприяння природному поновленню, га	Доповнення культур, га	Догляди за культурами, га	Вирощено сіянців, тис. штук
Борзнянський	81	5	116	1256	3401
Городнянський	182	-	100	2550	2195
Добрянський	176	10	30	2450	3065
Корюківський	260	10	56	3640	2351
Ніжинський	288	12	108	2817	3040
Н-Сіверський	90	-	8	873	2000
Остерський	65	5	10	1186	2660
Семенівський	176	-	150	2002	3139
Холминський	249	10	-	3050	3200
Чернігівський	272	-	254	2960	3200
Разом:	1839	52	832	22784	24850

У 1983 році Чернігівським лісгоспзагом заготовлено 4100 кілограмів жолудів дуба звичайного, 607 кілограмів інших листяних деревних порід та 62 кілограми кущових порід. Для сосни звичайної рік виявився неурожайним.

Підприємствами об`єднання «Чернігівліс» за 1990 рік створено лісових культур на землях держлісгоспів 1917 гектарів (з них садінням – 1908 гектарів), догляд за культурами (за переведенням на однократний) – 13191 гектар, додаткове прополювання вручну після механізованого догляду – 918 гектарів, догляд за культурами хімічним способом – 153 гектари, доповнення культур – 1537 гектарів, обробіток ґрунту для створення культур поточного року – 385 гектарів, наступного року – 1528 гектарів, зниження пнів – 20 гектарів, корчування пнів на зрубах – 110 гектарів, розчищення ділянок – 41 гектар, внесення добрив – 2778 гектарів, сприяння природному поновленню – 102 гектари.

Зібрано 44521 кілограм лісового насіння, здійснено утримання чорного пару – 35 гектарів, викопано у розсадниках 24805 тисяч сіянців та саджанців, проведені догляди за маточними плантаціями на 183 гектарах, догляди за ПЛНД – на 185 гектарах, вирощено у розсадниках 23422 тисячі стандартних сіянців на площі 11,9 гектара, саджанців та вкорінених живців – 175,5 тисячі на площі 19,2 гектара.

Навесні 1990 року було висаджено 1638 гектарів лісових культур, з них 116 – на ділянках реконструкції малоцінних та похідних деревостанів. За видовим складом лісові культури створено з перевагою сосни звичайної – 1021 гектарів, ялини європейської – 94 гектари, дубу звичайного – 330 гектарів, ясена звичайного – 60 гектарів, вільхи чорної – 113 гектарів, берези повислої – 17 гектарів, верби – два гектари, тополі – один гектар. За результатами технічного приймання лісові культури були доброї (31 відсоток) та задовільної (69 відсотків) якості. Восени 1990 року створено 279 гектарів культур, що становило 14,5 відсотка від річного обсягу.

Борзнянським лісгоспзагом у 1990 році висаджено 100 гектарів лісових культур (середня приживлюваність – 92,6 відсотка), здійснено сприяння природному поновленню – 10 гектарів, переведено лісових культур до вкритих лісовою рослинністю земель – 23 гектари. Городнянським лісгоспзагом створено 170 гектарів лісових культур, з них механізованим способом – 130 гектарів (76 відсотків). Зібрано 2320 кілограмів лісового насіння, з них першого класу якості 91 відсоток. Добрян-

ським лісгоспзагом створено 242 гектари культур (38 відсотків механізованим способом), здійснена реконструкція 25 гектарів малоповнотних насаджень. Зібрано 4616 кілограмів лісового насіння, з них дуба звичайного – 4300 кілограмів, що у 1,4 раза більше планового показника. Новгород-Сіверським лісгоспзагом створено 150 гектарів культур. Проведено виправлення та доповнення 107 гектарів культур минулих років. Але виявлено відмерлими 128 гектарів культур, які підлягали до списання. Переведено 58 гектарів лісових культур до вкритих лісовою рослинністю земель у лісовому фонді підприємства. Вирощено 1 млн 688 тисяч стандартних сіянців, з них дворічного віку 49 відсотків. 1990 рік виявився неврожайним для сосни звичайної, планові показники заготівлі насіння виконані на 50-60 відсотків. На 31 гектарі зрубів Новгород-Сіверським лісгоспзагом проведено вапнування ґрунтів, Добрянським лісгоспзагом здійснено висівання люпину на 240 гектарах незімкнутих лісових культур.

За матеріалами лісовпорядкування на 1992-2001 роки Новгород-Сіверським держлісгоспом планувались наступні щорічні лісовідновні заходи: створення лісових культур – 138 гектарів, залишення на природне поновлення – 4 гектари. Вирощування 2568 тисяч сіянців та 13 тисяч саджанців.

Отже, відновлення лісів на Чернігівщині пов'язане з обсягами лісокористування з почерговим застосуванням природних або штучних методів. Штучне відновлення лісів здійснювали сівбою насіння та садінням садивного матеріалу із застосуванням ручних технологій лісокультурних робіт. Найбільші обсяги створення лісових культур на зрубах визначені у 20-60-х роках XX сторіччя, переважно чистого складу за розширення застосування засобів механізації. У лісових культурах чистого складу за значної густоти або нерегулярних доглядів відбувалося погіршення стану життєздатності та ураження шкідниками та хворобами, що призводило до зниження біологічної стійкості штучних деревостанів, особливо у періоди глобальних змін погодно-кліматичних чинників.

Відтворення лісів, підвищення рівня заліснення протягом 2001-2020 років по Чернігівському ОУЛМГ

Потужний імпульс для відтворення лісів, підвищення рівня лісистості краю державні лісові господарства Чернігівщини забезпечували і протягом 2001-2020 років.

Це насамперед обумовлено глобальним потеплінням, коли аномальні плюсові температури влітку, малосніжні зими призводили до зневоднення ґрунтів, а разом з цим – до масштабних пожеж на всіх континентах світу, масових уражень лісів шкідниками і хворобами. Не могло обминути таке лихо і ліси України, зокрема й ліси Сіверського краю.

Лісівники Чернігівщини глибоко усвідомлюють, що протидіяти аномальним викликам природи можна лише за умови цілеспрямованої, енергійної і високоефективної діяльності в напрямку комплексного відтворення лісів як штучними, так і природними методами.

Нижче наводимо таблицю відтворення лісів з 2001 по 2020 роки по Чернігівському ОУЛМГ.

Рік створення	Відтворення лісів, га				Захисні насадження, га	Захисні смуги, га	Суцільні зруби всіх видів, га	в тому числі головне користування, га	Суцільні зруби на початок року
	Всього	Посадка, посів в ДЛФ	Природне поновлення	Захисні насадження в ДЛФ					
2001	2106,7	1647,2	459,5		144,5	0	2341,6	2162	1719,6
2002	2487,7	1992,5	495,2		176,6	0	2272	2001,4	2064,8
2003	2654,4	2107,9	546,5		79,1	0	2429	2034,7	1974
2004	2597,8	2047,7	550,1		70,2	0	2437,6	2131,6	1972,3
2005	2514,5	2070,8	443,8		73,3	0	2201,5	2018,3	1947,3
2006	3302,1	1835,3	446	1020,8	10,5	0	2097,2	1965,2	1727,1
2007	3191,9	1712,9	430,4	1048,6	0	0	2185,5	1902,4	1668,2
2008	2824,2	1740,5	406,1	677,6	0	0	2177,5	2834,5	1775,2
2009	3120,6	1723,4	540,4	856,8	0	0	1858,1	1532,7	1895
2010	2374	1631,7	340,1	402,2	0	0	2049,1	1838,4	1575,8
2011	2616,1	1803	402,2	410,9	0	0	2222,9	1963,5	1821,7
2012	2517,5	1816,9	294,6	406	0	0	2237,8	1636,6	2632,9
2013	2546,8	1977,2	320	249,6	0	0	2310,1	1767,8	2579,9
2014	2354,8	1917,4	264,4	173	0	0	2525	1902	2397,6
2015	3127	2593,9	324,1	209	0	0	2719,2	2231,2	2348
2016	2914,4	2512,8	295,3	106,3	0	0	2854,1	2276,2	2647,1
2017	2808,4	2360,5	344,3	103,6	0	0	2334,7	2253,5	1847,9
2018	2293,2	1877,2	312	104	0	0	2246,9	2005,6	1847,9
2019	2367,1	1909,3	377,4	80,4	0	0	2031	1939,8	1843,5
2020	2134,1	1793	291,1	50	0	0	2239,3	2177,7	1640,9
Разом	52853,3	39071,1	7883,5	5898,8	554,2	0	45770,1	40575,1	39926,7

Надзвичайно важливою складовою лісового господарства, яка має значний вплив на майбутній стан лісів, їхній видовий склад і продуктивність, є комплекс заходів з лісовідновлення та лісорозведення.

Усі суцільні зруби заліснюються у терміни відповідно до вимог нормативних документів. За останні двадцять років обсяг відтворення лісів на 13,4 відсотка (7083,2 гектара) перевищує площу всіх суцільних зрубів. Щорічний середній обсяг відтворення лісів становить 2642,7 гектара. Основним способом відтворення лісів є створення лісових культур, в середньому – 85,1 відсотка, під природне поновлення залишаються переважно перезволожені зруби листяних порід (вільха, береза, осика), близько 14,9 відсотка площ.

За останні 20 років обсяги створення нових лісів по управлінню на деградованих, малопродуктивних сільськогосподарських землях склали 5899 гектарів.

Значні обсяги лісовідтворення потребують належного рівня забезпечення якісним садивним матеріалом основних деревних видів, у тому числі садивним матеріалом, вирощеним з насіння з поліпшеними генетичними властивостями зібраного з об'єктів постійної лісонасіннєвої бази.

Для забезпечення цих потреб в лісогосподарських підприємствах управління налічується 82 лісових розсадники загальною площею 38,47 гектара, вирощування садивного матеріалу в контрольованому середовищі загальною площею 2,129 гектара, з них в теплицях площею 1,595 гектара, парниках площею 0,534 гектара. В них щороку вирощується більше 17 мільйонів штук стандартного садивного матеріалу та близько 66 тисяч штук – саджанців для озеленення. Реалізовується саджанців і сіянців на суму понад мільйон гривень. Щороку збільшується вирощування садивного матеріалу в контрольованому середовищі. Нині воно вже сягає 5,5 мільйона штук.

Для отримання якісного лісового насіння створена постійна лісонасіннєва база, до якої входять:

174 плюсових дерев, 15,7 гектара – плюсових насаджень, 92 гектари лісонасінних плантацій, 1361,8 гектара постійних лісонасінних ділянок, 1264,8 гектара генетичних резерватів.

Комплексне лісовідновлення, особливо за 2020-й і нинішній, 2021-й роки, взяло на озброєння ще й догляд за самосійними лісами, які виросли на деградованих землях колишніх колгоспів, а також метод активного заліснення земель, непридатних для ведення сільгоспвиробництва, які перебувають у розпорядженні об'єднаних територіальних громад.

Лісівники держлісгоспів об'єднують зусилля з представниками місцевих органів влади, щоб у правовому полі вирішити цю проблему – провести заліснення таких земель з подальшою передачею відновлених лісів на цих землях під опіку державних лісогосподарських підприємств. Вважаємо, що на цьому напрямку відновлення лісів підвищення рівня заліснення області стане очевидним.

Його літа, як молоді ліси, прагнуть до сонця й висоти...

Ось таким поетичним рядком можна означити життєвий і професійний шлях головного спеціаліста відділу лісового господарства ЧОУЛМГ Володимира Степановича Перев'язка, котрий в пору золотої осені, а саме 22 вересня, переступає поріг свого повнозерного шістдесятиліття.

Є люди, котрим, здається, Всевишній допомагає звершувати життєву і професійну долю. Саме до таких особистостей належить наш колега і ювіляр.

Народився у типовому поліському селі Комсомольське – нині Покровське – на Житомирщині. Рано залишився без батька, який помер молодим. Тож мати та бабуся виводили в люди, оточуючи Володю теплом і турботою.

З молодих ранніх літ бачив підліток, як високі сосни сягають в небеса, як у дворі лісництва неподалік рідної хати з раннього ранку до пізньої години люди живуть турботами про ліс. Певне, саме тоді й народжувалися в нього любов до лісу і вибір майбутньої професії.

Після закінчення середньої школи одразу й пішов працювати в лісництво. Потім – дворічна служба в Збройних Силах, а після неї – знову до батька-лісу на першу відповідальну посаду лісника. І вже після однорічного першого професійного загартування дійшов висновку, що лісівнича справа для нього назавжди, на все життя.

Вступив до Львівського лісотехнічного інституту, після закінчення якого за спеціальністю «інженер лісового господарства» був направлений як молодий спеціаліст до Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства.

Звідтоді вже понад 31 раз скресала весною Десна і стільки ж разів зустрічав під шатами лісів Чернігівщини, які стали рідними, свій вересневий день народження. Ось уже прийшов і ювілейний, шістдесятий!

Дорогий Володимире Степановичу!

Лісівники Сіверського краю сердечно і щиро вітають Вас з повнозерним шістдесятиріччям, яке Ви зустрічаєте в розквіті професійного хисту, глибокого і всебічного розуміння лісівничих проблем галузі, в атмосфері поваги від колег і друзів за Вашу сумлінну, самовіддану працю на благо успішного розвитку лісів Придесення і не захмареного негараздами їхнього майбутнього.

Знаємо Вас як вдумливого спеціаліста з вирішення багатогранних проблем наших лісів, співавтора створеної ще в дев'яності роки минулого століття карти забруднених радіацією лісів Чернігівщини, як глибокого аналітика і відповідального практика з проблем відтворення лісів, підвищення рівня заліснення Придесення, котрий повною мірою володіє унікальним професійним баченням розвитку, зміцнення кожної насіннєвої ділянки майбутніх молодих лісів. Саме цим Ви й заслужили професійне визнання, авторитет і повагу всіх лісівників області, керівництва обласного управління, Держагентства лісових ресурсів України.

Ви, Володимире Степановичу, особисто безмежно вірите в успішне майбутнє наших поліських лісів і по-батьківськи турботливо прищеплюєте цю віру і любов до лісу нашій юній зміні – вихованцям вісімнадцяти учнівських лісництв і обласної станції юних натуралістів, якими опікуєтесь постійно і з натхненням, про що засвідчують успіхи юних лісівників на всеукраїнських змаганнях і в різноманітних конкурсах.

Знаменно, що Ваш шістдесятилітній ювілей відзначаємо майже одразу після нашого професійного свята – Дня працівників лісу і в той рік, що почав сторічний літопис державного управління лісовою галуззю Придесення. Безумовно, що в цей літопис Ваша самовіддана праця також вкарбує свій славний рядок!

З роси і води Вам на довгі літа, дорогий Володимире Степановичу!

Лісівники Чернігівщини

Десятиліття творчого пошуку і перемог

З ІСТОРІЇ ЮННАТСЬКОГО РУХУ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ

У ті, вже далекі роки, в обласному конкурсі імені Василя Коробка брали участь 199 учнівських виробничих бригад, 355 піонерських супутників. Вони вирощували насіння зернобобових кормових культур і кормових буряків, заготовляли лісове насіння.

Юні господарі землі тоді засипали в засіки господарств 9755 центнерів насіння люпину, люцерни, конюшини, кормових буряків.

Юні тваринники з 205 ланок виростили десять тисяч телят, стільки ж овечок, майже дві тисячі свиней, 52 тисячі голів птиці, 900 кілограмів коконів шовкопряда. Заготували також 17 790 тонн кормів, доглядали за майже 18 з половиною тисячі голів великої рогатої худоби, надоїли 11 850 центнерів молока.

Юні дослідники провели 3 700 дослідів, з них 116 рекомендовано до впровадження у сільськогосподарське виробництво.

У ті ж далекі вісімдесяті юні лісівники з 42 шкільних лісництв області посадили 222,9 гектара лісу, 14 тисяч дерев та 19 тисяч кущів, зібрали 1600 кілограмів грибів, дві тисячі кілограмів ягід, десять тисяч кілограмів лікарської сировини.

А ще обгородили і розселили 1047 мурашників, виготовили 14 тисяч шпаківень. За завданням лісгоспів проводили окремі досліди.

Щороку відбувалися обласні і республіканські зльоти юннатів. Осередком натуралістичної і природоохоронної роботи у всі ці роки, починаючи з 1940-го, була обласна станція юних натуралістів.

У 1982 році на обласному зльоті юннатів переможцем визначили учнівське лісництво Олешнянської середньої школи, що у Ріпкинському районі. Опікувалися майбутніми лісівниками лісничий Олешнянського лісництва Василь Тимко та учитель біології Ніна Супроненко.

У роботі зльоту взяв тоді участь і головний лісничий об'єднання «Чернігівліс», заслужений лісовод України Володимир Михайлович Доценко.

За інформацією Чернігівської обласної станції юних натуралістів

Ліси Придесення — батьківщина української рекреації

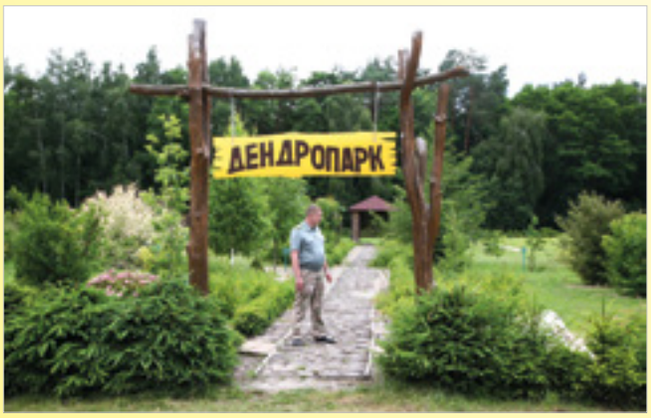

Глобальне потепління, прогнози синоптиків про нинішнє надто спекотне літо і про подальші природні катаклізми з аномальним підвищенням температури, коли люди шукають прихистку від палючого сонця на природі – під шатами лісів або біля води – доводять, що особливого значення для культурного і змістовного відпочинку на природі набуватимуть рекреаційні пункти. Як для міських жителів, так і для подорожуючих – туристів, водіїв-далекобійників і всіх, хто перебуває в дорозі.

Що ж означає поняття рекреація, рекреаційні пункти? У перекладі з латинської це означає «відновлення сил». Отже рекреація спрямована на відновлення духовного та фізичного потенціалу активної діяльності людини.

Подорожуючи, наприклад, жвавою автотрасою до Ніжина, помічаємо обіч шляху чудове місце для відпочинку і щит з інформацією про господаря цього затишного куточка природи. Це Вертіївське лісництво.

Варто пригадати, що у далекі тепер вісімдесяті роки минулого століття саме тодішній очільник чернігівських лісівників Йосип Михайлович Райчинець та директор Ніжинського держлісгоспу Григорій Миколайович Берізка (їх вже немає серед нас) започаткували рекреацію. Мали на меті привчати сільських і міських жителів до культурного, змістовного відпочинку на природі. Тодішні керівники Чернігівщини навіть провели семінар-нараду, ставлячи за приклад започаткування цивілізованого відпочинку місцевого населення в лісі.

А невдовзі на базі Ніжинського лісогосподарського підприємства відбувся і семінар республіканського значення. Йшлося вже про будівництво рекреаційних пунктів в усій Україні. Ніжинці тоді демонстрували свої перші, щойно створені місця повноцінного відпочинку. Отже, можемо стверджувати, що саме ліси Придесення стали батьківщиною української рекреації.

З того часу минуло понад тридцять років. Рекреаційні пункти нині є у всіх держлісгоспах Чернігівщини. Вони розташовані і на магістралях Київ—Санкт-Петербург, Київ — Суми, Київ — Чернігів — Грем'яч, і на місцевих трасах, і на дорогах, що з'єднують села.

Гарно обладнані такі місця відпочинку у Холминському, Добрянському, Остерському, Семенівському, Новгород-Сіверському, Борзнянському держлісгоспах. Але попереду і зараз ніжинські лісівники – родоначальники всієї української рекреації.

Наявність рекреаційної складової Чернігівського ОУЛМГ нині така: маємо чотири рекреаційно-оздоровчі комплекси: у ДП «Борзнянське лісове господарство» – один, у ДП «Добрянське лісове господарство» – два, в Остерському лісгоспі – один, в

Ніжинському – десять, у Прилуцькому – вісім і в Холминському – сім.

Обладнані ще й місця для відпочинку площею понад півгектара, працює виїзна торгівля на «Голубих озерах» у ДП «Добрянське лісове господарство» та в ДП «Борзнянське лісове господарство».

Загальна площа лісової рекреації вже понад 20 гектарів.

Щороку управління витрачає чимало коштів на підтримання рекреаційних пунктів у належному стані. Їх обслуговування — додаткова турбота працівників лісової галузі. І хоча турбота додаткова, неоплачувана, але люди, які присвятили своє життя лісовому господарству, ставляться до неї відповідально.

Крім того, що на рекреаційних пунктах передбачено комфортний короткочасний відпочинок, вони мають ще й певне виховне значення. Бо справді незручно якось викидати пакет з-під молока, обгортку від морозива чи пляшку з-під мінеральної води або пива на зелений газон, якщо за якийсь десяток метрів стоїть бетонний круг з написом «Для сміття».

Та не будемо ідеалізувати наших подорожніх. Буває, що вони викидають непотріб і на траву, і в альтанках сміття залишають, і на кострищах биті пляшки можна побачити. Але така вже доля господарів лісу — пильнувати зелене багатство, принагідно привчаючи бережно ставитися до нього.

За інформацією Чернігівського ОУЛМГ

Олександрівське лісництво Добрянського лісгоспу відлік своєї «лісової біографії» розпочало від року реорганізації Ловинського кордону-стражі. Розвивалася, міцніла і здобувала досвід ця лісогосподарська виробнича ланка разом з багатьма іншими лісництвами області, безвідмовно розділяючи труднощі, негаразди й успіхи всієї лісової галузі Сіверського краю, долю жителів Придесення.

Багатьма успіхами відзначилося лісництво за роки своєї трудової біографії. Та найбільше тим, що воно виростило і професійно загартувало десятки й десятки сумлінних лісівників. Серед них і Олександр Петрович Алексієнко, котрий на світлині нашого часопису.

Починав у сімдесяті роки минулого вже століття вальником лісу, а згодом здібному і вірному лісовій справі працівникові довірили посаду майстра лісу. Самовіддано трудився аж до виходу на пенсію, віддав рідним лісам майже чотири десятки літ звитяжної праці.

Саме від таких працелюбів, як Олександр Петрович Алексієнко, і залежить успішний розвиток галузі, майбутнє наших лісів.